

ANT

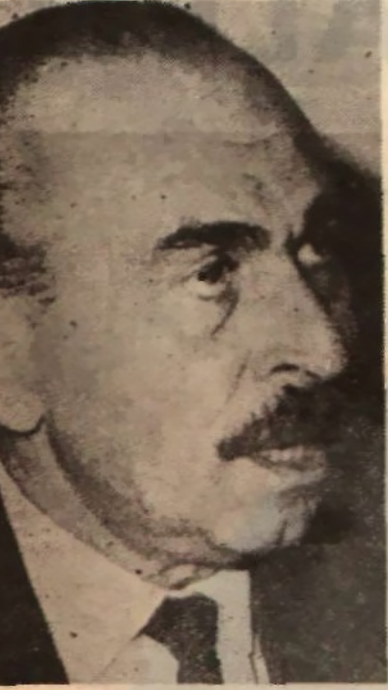
Haftalık Dergi • 23 Mayıs 1967 • Sayı: 21 • 125 Kuruş

BASINDA YENİ BİR REZALET!

SKANDAL

yabancı petrol şirketlerine meclis'te konuşma hakkı tanındı!

HAFTANIN NOTLARI

Stockholm'de Vietnam Savaş Suçlularını yargılayan ve Amerika'yı oybirliğiyle takbih eden Russell Mahkemesi üyelerinden TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar geçen pazartesi yurda döndü ve hava alanında tezahüratla karşılandı. Aybar, duruşma ile ilgili olarak "Vietnam Savaşı bütün insanlığı tehdit eden bir olaydır. Türk halkı, Vietnam faciası üzerinde ve bunun ihtilâtları hakkında uyanık olmalıdır" dedi.

15 mayıs

Dansözlü parti!

■ **Feyzioğlu ve arkadaşları tarafından büyük iddialarla kurulan Güven Partisi ile ilgili haberler geçtiğimiz hafta ikinci plana düştü. CHP'yi bölünceye kadar Feyzioğlu'nu hararetle destekleyen AP organları dahi artık GP'den pek söz etmemekte, sola karşı mücadele edeceğini açıklayan bildirilerine bile geniş yer vermemekte, hattâ liderinin cemaziyülevvelini ortaya çıkartarak GP'yi suçlayıcı yayınlar yapmaktadırlar. Feyzioğlu, CHP'li sermaye çevrelerinden de umduğu yardımı bulamamışa benzemektedir. Her ne kadar YTP ile birleşme konusunda Aksu ile prensip anlaşmasına varılmışsa da, kurulacak il ve ilçe merkezlerinin kiraları ve tabelâ ücretleri Feyzioğlu'nu kara kara düşündürmektedir. Geçen hafta GP'nin tek kazancı, ünlü skandallar kraliçesi dansöz Zennube'nin partiye katılması oldu.**

Gülek ne oluyor?

■ CHP'den dedikodulu bir şekilde istifa ettikten sonra Güven Partisi'ne katılacağı söylentileri çıkan Adana Milletvekili Kasım Gülek'in şimdi de Birlik Partisi genel başkanı olacağından söz ediliyor. Parti içindeki eski CHP'lilerden bir grup bunun için harekete geçtiyse de, Hüseyin Balan taraftarları Gülek'in genel başkanlığının B.P. için yıkım olacağını ileri sürerek direniyorlar. Gülek'çiler ile Balancılar'ın çekişmesi sonunda Birlik Partisi'nin de parçalanması bekleniyor. Çirkin politikacıların son maceraları da göstermektedir ki, Türkiye'nin artık tepeden inme hareketlere tahammülü yoktur, gücünü tabandan almayan partilerin hepsi bir süre sonra siyaset sahnesinden silinecektir.

16 mayıs

İşçiye oyun!

■ İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Sosyal Sigortalar Kurumu'na ait hastanelerin Sağlık Bakanlığı'na devrinin öngörülmesi üzerine DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler şu açıklamada bulundu: "İşçi Sigortaları Kurumu'nun adındaki işçi'yi kaldırdıktan sonra sıra şimdi de işçi ve işveren parasıyla kurulan ve yaşatılan sağlık tesislerinin alınmasına gelmiştir. Bu, işçilerin sağlığını tehlikeye düşürecek bir harekettir. Çünkü, işçiler, yalnız sigortalıların bakıldığı hastanelerde bile saatlerce sıra beklemektedir. Biz sendikacılar, sigorta hastanelerinin bakanlığa bağlanmasına karşı çıkacağız, işçi sağlığının tehlikeye girmesine müsaade etmeyeceğiz."

Amerika'ya ihtar!

■ **Sovyet Komünist Partisi Genel Sekreteri Brejnef Vietnam konusunda sert bir demeç vererek, Rusya'nın Vietnam'daki Amerikan tecavüzüne mukabele edebileceğini açıkladı. Uzun yıllardır bu konuda Sovyetler'in «mukabele» tabirini kulanmadığını dikkate alan batı basını, Brejnef'in demecini «son derece önemli» saymaktadır. Papa Paul VI da Portekiz'de yaptığı bir konuşmada Vietnam Savaşı'na değinerek «Dünya tehlikededir» dedi. Amerika bugün dünyayı bir büyük savaşa sürükleme sorumluluğu ile karşı karşıya bulunmaktadır.**

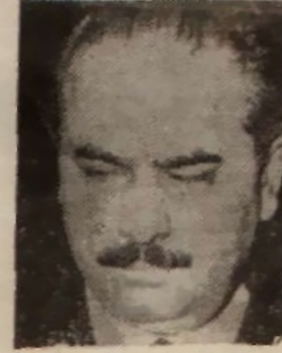
Kuas gitti

■ TİP Ankara Milletvekili ve parti genel sekreteri Rıza Kuas, Milletlerarası İşçi konfederasyonu'nun toplantısına katılmak üzere bir heyetle birlikte Avrupa'ya gitti. Kuas'ın seyahati 15 gün sürecektir.

17 mayıs

Yolsuzluk mu?

■ **PTT'nin 600 küsur milyonluk telekomünikasyon tesislerinin ihalesinde PTT yetkililerinin Kanada firmasından yüzde 1 komisyon alarak bunu paylaştıkları ve buna direnen arkadaşlarını pasif görevlere naklettikleri CKMP Milletvekili Sami Binicioğlu tarafından açıklandı. Ayrıca PTT ile Kanada firması arasında imzalanan belgeler de delil olarak basına açıklandı. Ancak Ulaştırma Bakanı Bilgiç belgelerin sahte olduğunu ileri sürmektedir. Meselenin içyüzü bugünlerde belli olacaktır.**

SADETTİN BİLGİÇ

ANT'ın sorgusu

■ ANT'ın 16. sayısında yayınlanan nükleer mayınlarla ilgili "Cinayet Yerine İntihar" başlıklı yazısından dolayı hakkında askeri savcılıkça soruşturma açılan dergimiz sahibi ve yazı işleri müdürü Doğan Özgüden, Birinci Ordu Askeri Savcılığı'nda ifade verdi. Özgüden'in bu yazıda "orduyu kanunlara itaatsizliğe ve halkı kanunlara karşı gelmeğe teşvik ettiği" ileri sürülmektedir.

Kore'de tevkifler

■ **Güney Kore'deki faşist rejim de terör hareketlerine devam ediyor. Son olarak General Park'ın emriyle 97 tanınmış siyaset adamı tutuklandı.**

18 mayıs

Beraat etti

■ Nâzım Hikmet'in "Dört Hapishaneden" adlı kitabını yayımladığı için İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde Ceza Kanunu'nun 142. maddesine karşı gelmekten yargılanan ve 7,5 yıl hapsi istenen Memet Fuat, duruşması sonunda beraat etti. Böylece, Nâzım Hikmet'in bugüne kadar Türkiye'de yayınlanan şiirlerinden ya da kitaplarından hiçbiri hakkında mahkûmiyet kararı verilmemiş olmaktadır. Öte yandan, Atatürk'ün Bursa nutku ile ilgili beraat kararını Yargıtay da onaylamış bulunmaktadır. Bilindiği gibi, bu dâvada Bornova Savcısı Ege Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanı'nın dört yıl hapsini istemişti.

Yolcu yasaklandı!

■ **Yurt turnesine çıkmış bulunan GEN-AR Tiyatrosu'nun Nâzım Hikmet'in YOLCU adlı oyununu Trabzon'da temsil etmesi, bir faşist güruhunun elinde oyuncak olan Vali Fahrettin Akkutlu tarafından yasaklanmıştır. YOLCU'nun temsil edileceği duyulur duyulmaz Trabzon Komünizmle Mücadele Derneği yöneticileri harekete geçerek piyesin oynanacağı sinemanın müdürü Nejat Selçuk'a tehditlerde bulunmuş, fakat gayelerine ulaşamayarak kapı dışarı edilmişlerdir. Faşist güruh daha sonra yeni Emniyet Müdürü'ne baskı yapmağa kalkışmış, ancak oradan da aynı şekilde geri çevrilmiştir. Bunun üzerine bazı öğrencilerden imza toplanarak Vali'ye müracaat edilmiş ve oyun temsil edildiği takdirde büyük karışıklıklar çıkacağı bildirilmiştir. Vali Fahrettin Akkutlu da oyunun temsiline altı saat kala yasaklama kararını vermiştir. Resmi tatil olduğu için itiraz edecek yer bulamayan GEN-AR'cılar, Vali'ye bir telgraf çekerek kendisinden dâvacı olacaklarını bildirmişlerdir. TMTF Yürütme Kurulu da, Vali'yi evinde ziyaret ederek yasaklama kararının gerekçesini sormuştur. Akkutlu ise «Size hesap mı vereceğim» diyerek gençleri kovmuştur. Vali'nin kararı daha sonra Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrenci kuruluşları ile Basın İş Sendikası tarafından protesto edilmiştir. Oyuncular ve öğrenciler gece bütün şehri dolaşarak Vali aleyhinde yüzlerce imza toplamışlardır. Karadeniz'in en uyanık şehirlerinden birinde konusunu milli mücadeleden alan bir oyunu yasaklamak gibi ancak faşistlere yakışır bir karar veren Vali Akkutlu'nun hareketi, Demirel-Sükan ikilisinin zihniyetini yansıtmaktadır.**

Trabzon'da YOLCU temsilinin yasaklandığını bildiren ilân ve YOLCU afişleri yerine sinema afişleri asılırken...

19 mayıs

Orta Doğuda tehlike

■ İsrail ile komşu arap ülkeleri arasındaki gerginlik ciddi bir hal aldı. İsrail'in Suriye'ye karşı askeri harekâta girişmesi ihtimali üzerine Mısır ve Suriye, İsrail sınırına yığınak yaparak silâhlı kuvvetlerine "hazırol" emri verdiler. Ayrıca, Mısır'ın talebi üzerine Gazze Bölgesi'ndeki Birleşmiş Milletler Kuvvetleri geri çekildi. Bütün Arap Devletleri, İsrail'in saldırısı halinde Suriye ve Mısır'ı destekleyeceklerini açıkladılar. Suriye, İsrail'in, tıpkı 1956'da olduğu gibi İngiltere, Fransa ve ayrıca Amerika'nın desteğiyle, Suriye'yi istilâya teşebbüs edeceğini Birleşmiş Milletler'e bildirdi. U Thant, "1956 yılından çok kötü günlerdeyiz" diyerek endişesini açıkladı.

Gençliğin tepkisi

■ Orta Doğu Olayları üzerine İstanbul'daki Arap Öğrenci Lokali'nde düzenlenin açık oturumda Irak ve Suriye konsoloslarıyla arkadaşlarımız Çetin Özek, Hüseyin Baş ve gençlik temsilcileri görüşlerini açıkladılar. Ayrıca, gençlik kuruluşları ortak bir bildiri yayınlayarak emperyalizmin oyunları karşısında Nâsır'ın devrimci politikasını destekleyeceklerini bildirdiler.

20 mayıs

Orman dâvası

■ Türkiye Ormancılar Cemiyeti, Orman Mühendisleri Odası ve Yeşil Türkiye Ormancılar Cemiyeti bir bildiri yayınlayarak yeni Orman Kanunu Tasarısı'nın telâfisi mümkün olmayan tahriplere yol açacağını, orman köylüsünü kalkındırmak şöyle dursun orman - halk ilişkilerini daha da bozacağını açıkladılar ve bir "Orman Şûrası" toplanmasını istediler. Ayrıca, Orman Fakültesi öğretim üyeleri de Tarım Bakanı'nın yeni tasarıyı hazırlarken kendi görüşlerini almadığını ve tasarıya karşı olduklarını açıklayan bir bildiri yayınladılar. Dağdaş ise, "Anayasanın bize verdiği yetkiye dayanarak bu tasarıyı kanunlaştırmaya azimliyiz" diyerek anayasayı çiğnemeye azimli olduğunu bildirdi.

Pasif direnç

■ **Yunanistan'da faşist yönetime karşı direnç gün geçtikçe artmaktadır. Demokratik düzen taraftarlarının ilk organize direnç hareketi 28 Mayıs'ta uygulanacaktır. Darbeden önce seçim günü olarak tesbit edilmiş bulunan 28 Mayıs Pazar günü, Papandreu taraftarları sokağa çıkmamak suretiyle sessiz protestoda bulunacaklardır.**

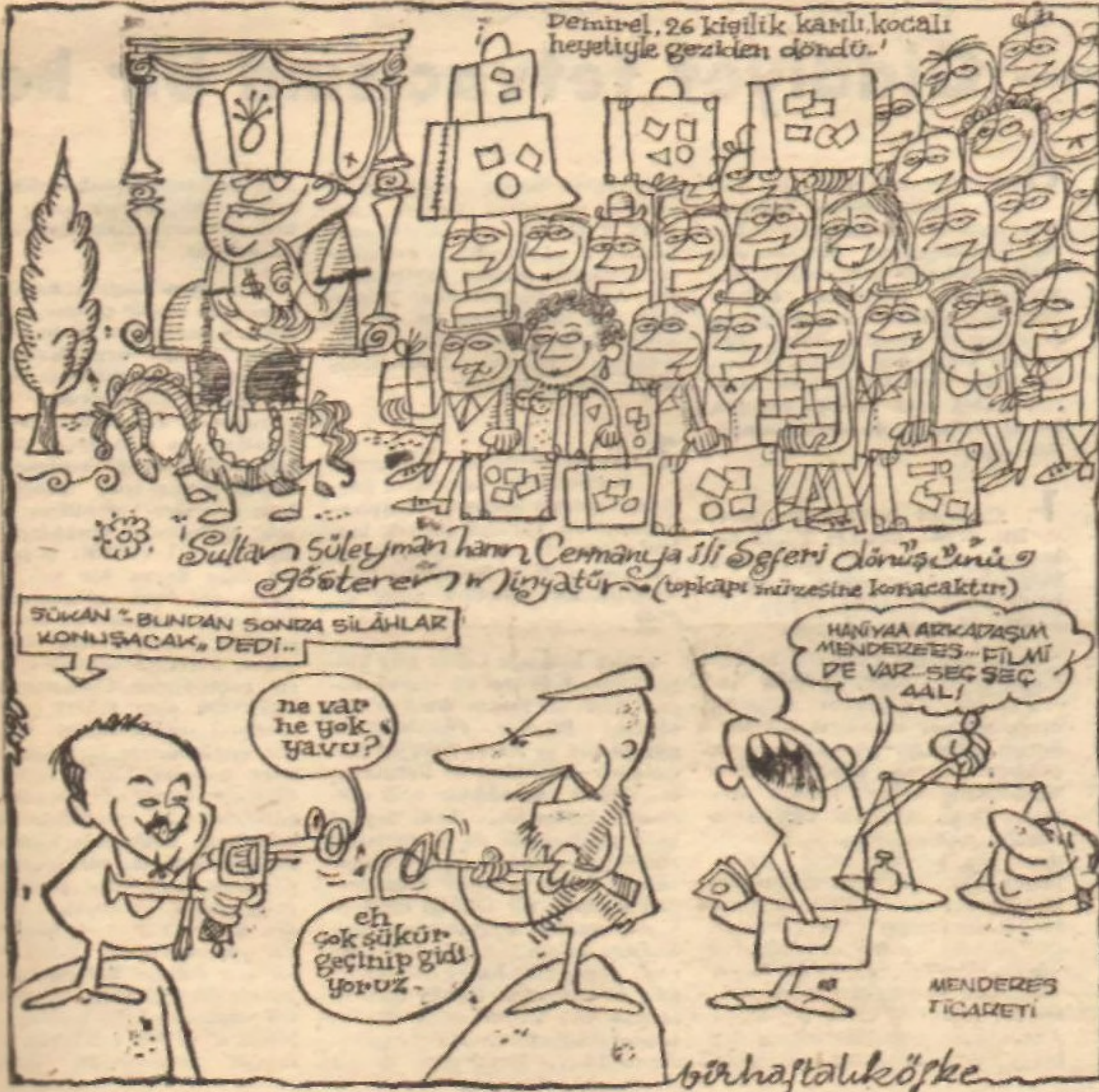
21 mayıs

Bir fiyasko

■ **Başbakan Demirel'in Almanya seyahati tam bir fiyasko ile sonuçlandı. Alman Hükümeti, daha Demirel Almanya'ya gitmeden Dışişleri Bakanı Willy Brandt'ı Japonya'ya göndererek ziyarete önem vermediğini göstermiş bulunuyordu. Ziyaret, ayrıca, Başbakan Kiesinger'in yurtiçi gezisi dolayısıyla Almanların keyfine göre bir gün sonraya ertelendi. Brandt ile görüşebilmek için iki gün önce alelacele Almanya'ya giden Çağlayangil ise Alman Dışişleri Bakanı tarafından değil, protokol şefi tarafından, otel kapısında karşılandı. Konsorsiyum ve Almanya'daki Türk işçileri konusunda ise resmi temaslardan hiçbir olumlu sonuç alınamadı. Ziyaretin tek kazançlı yanı, 26 kişilik karılı kocalı heyetin bavullar dolusu eşya ile yurda dönmeleri oldu!**

İşçi kapı dışarı

■ İstanbul Belediyesi'ne ait Bebek Belediye Park Gazinosu'nun işvereni, geçenlerde çıkarttığı 27 işçisinden sonra geçtiğimiz hafta 14 işçisine daha yol verdi. DİSK'e bağlı Turizm İş Sendikası'nın "toplu sözleşme" çağrısına uymak istemeyen işverenin bu kanun dışı davranışı sendika tarafından Savcılığa aksettirildi..

HAFTANIN YORUMU

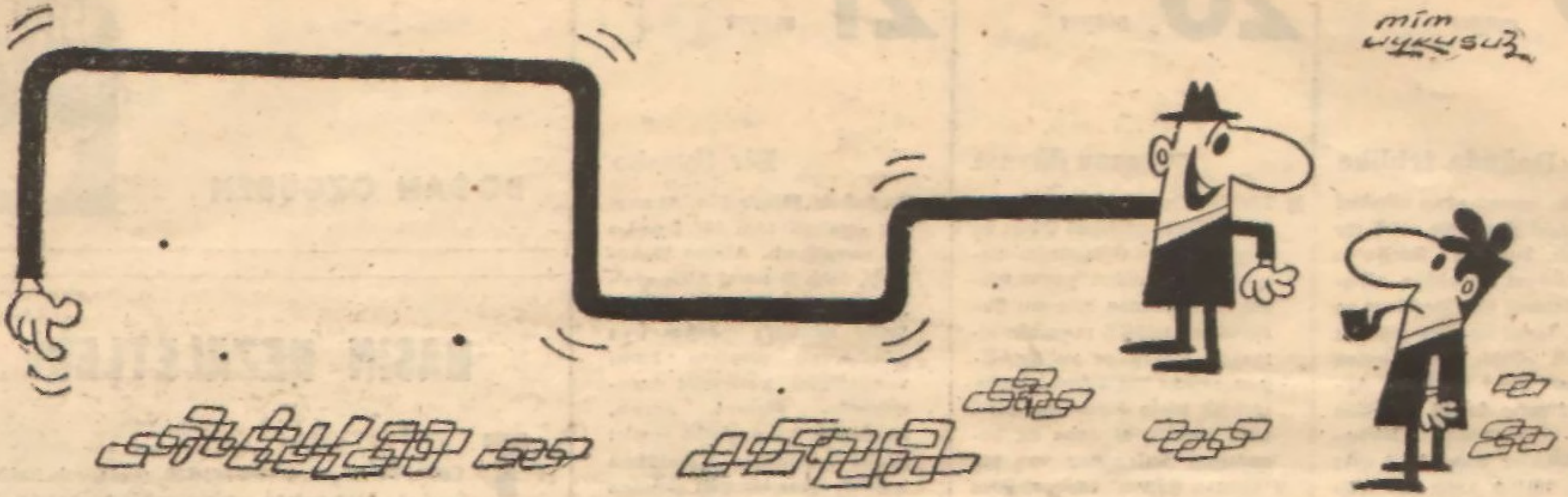
DOĞAN ÖZGÜDEN

BASIN REZALETLERİ...

TÜRKİYE Büyük Millet Meclisi, geçtiğimiz hafta, parlamento tarihimizde görülmemiş bir skandala sahne olmuş, "genel petrol politikamızın tesbiti" için kurulan Meclis Araştırma Komisyonu'nda yabancı petrol şirketlerine söz hakkı tanınmıştır. Türkiye'nin bağımsızlığını ihlâl eder mahiyetteki bu karar, Meclis Başkanlığı'na verilen bir soru önergesiyle halkoyuna açıklandığı halde Bâbıâli basınında hiçbir tepki yaratmamış, bir iki gazetede tek sütunluk rutin haber olarak geçiştirilmiştir. Buna karşılık, bir polis vakasında hiçbir delile dayanmaksızın nezaret altına alınan dört üniversiteli genci "ırk düşmanı ve kaatil" olarak tanıtan haber ve fotoğraflar, biri hariç, bütün gazetelerin günlerce manşetlerini işgal etmiştir. Bu münferit bir örnek de değildir... Türk basını bugün haber vermek ve halka öncülük etmek görevini bir yana bırakmış, hayvani zaafları tahrik ederek tiraj sağlama yarışına girmiştir.

BUGÜN Türkiye'de egemen sınıflar tarafından desteklenen ve mukaddesat ticareti yapan sağcı gazetelerinin bolluğuna karşılık, büyük emekçi kitlelerinin çıkarlarını savunacak, onların sorunlarını dile getirecek, halkı uyandırıp bilinçlendirecek hiçbir sol gazete yoktur. Günlük gazete çıkartmak büyük kapital meselesi olduğuna ve dizgi, baskı, ilan, dağıtım gibi imkânlar kapitalistlerin kontrolü altında bulunduğuna göre, halka tâvizsiz hizmet edecek bir sol gazetenin günlük olarak yayınlanması hemen hemen imkânsızdır. Ne var ki, seviyeli yayın yapmak ve doğruları dile getirmek için bir gazetenin mutlaka sol olması da gerekmez. Dünyanın her yanında **"sol"** olmamakla beraber, seviyeli yayın yapan bir çok gazete vardır. Türkiye'de mukaddesat ticareti yapan gazeteler bir yana bırakılırsa, bu görev, **"tarafsız"** etiketi altında yayınlanan gazetelere düşmektedir. Ancak, zaman zaman olumlu çıkışlarda bulunan ve haber verme fonksiyonunu oldukça tatminkâr şekilde yerine getiren bir ikisi hariç, diğerleri maalesef dehşet ve seks haberleriyle halkı afyonlamaktadır. O kadar ki, sosyalist yazarlara sütunlarında yer veren gazeteler bile son zamanlarda kendilerini bu dehşet ve seks fırtınasına kaptırmıştır ve bir yandan sol eğilimli okurları istismar ederken bir yandan da bugün ak dediğine yarın kara diyerek çıkarlar peşinde koşmaktadır.

ASLINDA bu duruma şaşmamak gerektir. Teknik imkânların gelişmesi ve egemen sınıfların halktaki uyanış karşısında halkoyunu ters yönde etkilemek için kapitalistlerin Bâbıâli'ye elatması, bütün gazeteleri egemen sınıfların kontrolü altına sokmuştur. Yüksek tiraj, bol ilân sağlamak için kapitalizmin bütün kirli oyunları bu yokuşta da uygulanacaktır. Bu arada akla şöyle bir soru gelebilir: Avrupa'daki gazeteler de kapitalistlerin kontrolü altında değil midir? Evet... Ancak, Avrupa'daki basın, aynı zamanda "okuyucu müeyyidesi" **ile de karşı karşıyadır. Okuma yazma sorununu tamamen çözümlemiş ve fertlerinin büyük çoğunluğunu belli bir kültür seviyesine ulaştırmış toplumlarda gazeteler her istediklerini okuyucuya yutturamazlar! Türkiye gibi nüfusunun yarıdan fazlasının okuma yazma bilmediği ve okuryazarlarının büyük çoğunluğunun asgari kültür seviyesinden yoksun bulunduğu az gelişmiş bir ülkede** "okuyucu müeyyidesi" **söz konusu değildir. İşte bu yüzdendir ki, Bâbıâli basını meydanı boş bulmuştur. Eğitim politikası bu haliyle devam ettikçe ve Bâbıâli'de kapital biriktikçe, günlük gazetelerin bu yoldan dönmeleri mümkün değildir. Ve anayasada yer alan basın özgürlüğü, egemen sınıfların "çıkar özgürlüğü" olmaktan ileri gidemeyecektir.**

— ... EN SONRA SOLA DÖNDÜNÜZ MÜ, CHP BİNASI TAM KARŞINIZA ÇIKACAK!..

Dost (!) Amerika'nın Türkiye'ye yeni oyunu

Damping yapan Amerika Türk pamukçuluğunu nasıl öldürüyor? Türkiye'ye kabul ettirilmek istenen Sonora-64 buğdayının arkasında hangi hesaplar var?

ÇEKİK gözlü, ak saçlı adam başını önündeki dosyadan kaldırmadan gözlüklerinin üzerinden baktı. *"Bir tedbir arıyoruz"* dedi, *"Amerika Birleşik Devletlerinin dünya pamuk piyasasındaki pamuk damping'inden sonra memleketimiz güç duruma düştü..."*

Ak saçlı çekik gözlü adamın önündeki dosyada, en iyi cins kağıda yazılmış sayfalar dolusu raporlar vardı... Gazeteci *"Beyefendi"* dedi, *"Galiba Amerika tahıl, yağ ve fındıkta da aynı yolu seçmişti..."* Yine gözlüklerinin üzerinden bakan adam *"Tabii beyim"* dedi *"Tabii, adamlar çalışıyorlar. Amerika rekabet edilmesi güç imkânlar yaratarak dünya piyasasını elinde tutuyor, ona uymaya mecburuz. Amerika da 18,8 saat harcayacak elde edilen yüz kilo pamuğu biz, 166 saat çalışarak elde ediyoruz. Hem sonra siz benden beyanat falan mı almak istiyorsunuz nedir? Rica ederim ben devlet memuruyum. Bu kadar bile konuşmamalıyım. Sonra biliyorsunuz evlâdu-ayal var. Bakarsın adamı sürüverirler şarka. Sonra bizim oğlanın okul işi kalır. Ne yaparım ben? Rica ediyorum, benimle konuştuğunuzdan bahsetmeyin makalenizde... Bir dost olarak kalalım. Sanki bunları yazmasanız ne kaybedersiniz?"*

Önce evlâdu-ayal'i düşünen çekik gözlü, ak saçlı âdam Tarım Bakanlığının önemli daire müdürlerinden biriydi. Önündeki kalın dosyada, Türkiye'nin kaderi ile ilgili sorunlara Amerikalılarla başbaşa verilerek hazırlanmış iki çözümyolu vardı... Aslında bu çözümyolları, çok önceden Amerika'da hazırlanmış ve 1966 yılı ilkbaharında işbirlikçiler yoluyla Türkiye'ye sunulmuştu... Çözüm yollarındaki inceliği anlayabilmek için bir yıl öncesine geri dönmek gerekiyordu...

Tahıl, yağ ve fındıktan sonra, Türkiye'nin büyük dostu ve müttefiki Amerika Birleşik Devletleri, Pamuk'ta da damping yapınca, Türkiye'nin pamuk ağalarını bir düşüncedir almıştı. İlkel teknik ve insan gücü israfı ile üretilen pamuk Türkiye'nin elinde kalabilir, böylece dış ödeme dengesindeki açık büyüyüp giderdi... Tedbir almak gerekiyordu. Tedbir almak için ise, pamuk dampingi ile Türkiye'yi çözümü güç bir sorunla karşı karşıya getiren Amerika'ya başvuruldu... Amerikalı danışmanlarla Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu başbaşa vererek, çözüm yolunu buldular...

■ Önce pamuk işçilerinin ücretlerine göz dikilmişti...

Ve acele 1966 yılı Haziran'ında Adana'da bir *"Pamuk Semineri"* düzenlendi... Seminer'de Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu üyelerinden Prof. Dr. Celâl Tarıman, bulunan çözümyolunu açıklayarak özetle şöyle dedi:

— *"Dünya piyasasındaki düşük fiatlarla rekabet ederek ihracatı geliştirmek için önce maliyeti düşürmek gerekir. Amerika Birleşik Devletlerinde bir kilo pamuk üretimi için yirmi dakikalık bir iş süresi yetmektedir. Oysa, Türkiye'de bir kilo pamuk üretmek için en az bir saatlik bir iş süresi gerekmektedir. Bu durumda işçi ücreti maliyete büyük oranda tesir etmektedir. Bir pamuk işçisinin sekiz lira yevmiye aldığı göz önünde bulundurulacak olursa, ihracatı engelleyen en büyük faktör kendiliğinden ortaya çıkar. İşçi ücretlerinde yapılacak indirim, otomatikman pamuk ihracatının gelişmesini sağlayacaktır."*

Prof. Tarıman'ın yaptığı basit bir *"osmanlı kurnazlığı"*ndan başka bir şey değildi... Gerçi Amerika'da pamuk üretim maliyeti çok düşüktü amma, bu düşüklük işçi ücretlerinin indirilmesi ile sağlanmış değildi. Amerikalı hiçbir zaman, maliyetin yüksekliğini işçinin omuzlarına yüklemeyi düşünmemişti. Düşünmemişti amma, Türkiye'de tamamen karşı tez ile ortaya çıkmaktan da çekinmemişti... Bilimsel Araştırma Kurumu üyeleri ile bilim adamları bugün'e kadar denenmiş bir yolu seçmiş, ihmallerinin vebalini yine kendini savunamayan emekçiye, halka yüklemeye kalkmışlardı...

■ Türkiye'yi de saf dışı bırakarak Amerika tek başına kalacak

Amerikalıların tavsiyesi ile hareket edenler, pamuk maliyetini düşürmek için en etkili yolun, 6-8 liralık yevmiye ile zaten aç olan tarım işçisini daha ucuza çalıştırmak olduğunu savunuyorlardı... Tabii bu, kazançlarını çalışanların sırtından sağlayan

Ciddiyet fetvacısına bir kaç

ORTANIN Solu'ndaki bir dergi, **«ışınlandırılmış buğdaylar», «nükleer mayınlar»** ve **«Barış gönüllülerine Amerika'dan verilen talimat»** konusundaki yayınlarımızın gayriciddi olduğu yolundaki iddialarına verdiğimiz cevapları da kendi ölçüsüne göre **«ciddi»** bulmamış olacak ki, son sayısında yine ANT'ı hedef alarak **«ANT bize verdiği cevapta bu üç iddiasını da savunmamıştır»** diyor.

1. Ciddiyet fetvacısına göre, "Bir yerde nükleer silâhların bulunmasıyla o yer kirletilmiş bölge haline geliyorsa, o halde başta Amerika, bütün dünya kirletilmiş demektir."

Oysa, nükleer silâhların bulunduğu yerler değil, savaşta hasım orduların geçmesini önlemek üzere nükleer silâhlarla bombardıman edilmesi planlanan veya nükleer mayınlar döşenen yerler **"kirletilmiş bölge"** sayılır. Evvelce Doğu Anadolu bölgesinin nükleer bombardımanla kirletilmesi söz konusu olduğu halde bugün aynı işin nükleer mayınlarla yapılması NATO Nükleer Planlama Grupu toplantısında görüşülmüş ve bu mayınların Türkiye tarafından patlatılması Topaloğlu tarafından talep edilmiştir. Her iki halde de, Doğu Anadolu bölgesi bir "kirletilmiş bölge" durumundadır. Nükleer mayınların henüz döşenmemiş olduğu yolundaki iddiayı ise, ANT 2 Mayıs 1967 tarihli nüshasının 2. sayfasının 1. kolonunda objektif şekilde yayınlamıştır. Ancak bu mayınlar döşenmiş olsa da olmasa da, NATO savunma planları içinde Doğu Anadolu bölgesi **"kirletilmiş bölge"** sayılmaktadır.

2. Işınlandırılmış buğdaylar konusundaki yayınların gayriciddi olduğu iddiasını cevaplandırmayı da Türkiye'nin tek beslenme uzmanı olan Sayın Doçent Dr. Osman Nuri Koçtürk'e bırakıyoruz. Dr. Koçtürk şöyle diyor:

«Türk halkının kobay gibi kullanılması deyimini ilk olarak hocam Profesör Kâzım Aras ve ben Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde düzenlenen ve Atom Enerjisi Komisyonu yetkililerinin katılmaktan ısrarla kaçındıkları açık oturumda kullandık. Aynı deyimi bazı yazılarımda da tekrarlamış olabilirim. Çünkü, yeteri kadar olumlu bilgi ve kanıt edinilmeden tehlikeli bir tekniği bir toplum üzerinde uygulamaya kalkışmak, onları kobay yerine koymak demektir. Bizim bilginlerimiz meclislerden kanun çıkarılmadan ve hukuki formaliteleri tamamlanmadan Milletlerarası Atom Enerji Komisyonu ile bir ikili anlaşma imzalamakla, halkımızın bir deneme aracı olarak kullanılmasına rıza göstermiş bulunuyorlar.

Amerikan emperyalizminin bu konudaki rolüne gelince, genel olarak Amerika'nın Birleşmiş Milletler ihtisas organlarına sızmak ve bu teşekküllerin yönetici ve uzman kadrolarında kendi adamlarını çoğunluğa geçirmek suretiyle, bu kuruluşları maksatlarına âlet ettiği bilinmektedir. Hattâ bunun için, Türkiye'den bazı örnekler verebiliriz. Birleşmiş Milletler'in çocuklara yardım fonu (UNICEF) bundan on yıl önce üçyüz bin yavrumuza yavan süt tozu sağlamayı teklif etmiş ve hükûmet bu insani teşebbüse o tarihte izin verdikten sonra, UNICEF sahneden çekilerek onun yerine Amerikan Kilise teşekkülü olan CARE teşkilâtı faaliyeti sürdürmüştür. İskenderun ışınlandırma tesilerinin faaliyete geçeceği sırada Ankara'da Kurtuluş Semti'nde bir çadır kurularak atom enerjisinin barışçı amaçlarla kullanılışı konusunda Birleşik Amerika tarafından propaganda faaliyetine geçilmiş ve propaganda çalışmaları liselerden üniversitelere ve basına kadar yansıtılmıştır. Çadırı gezenler asıl amacın İskenderun projesinin desteklenmesi ve halkımızın ışınlandırılmış buğdayı korkusuzca ve bol miktarda tüketmesini desteklemek olduğunu

ve onları ezerek mutluluklarını sürdürenleri ziyadesiyle memnun etmişti.

Ancak, işçiden, dar gelirliden fedakârlık bekleyen iktidar nedense kısa zaman sonra maliyeti düşürmek için işçi ücretlerinden indirim yapmaktan vazgeçti... Fakat, bunun yerine Amerika'nın sunduğu bir başka teklifi kabullendi. Başta iktidar başı olmak üzere Tarım Bakanı ve öteki ilgililer nutuklar attılar, mutlu azınlığın çıkarları için çalışan büyük basının büyük desteğini gördüler...

Amerika'nın sunduğu teklif, bugün pamuk ekilen yerlere *"SONORA-64"* adlı Meksika tipi bir buğday ekerek pamuk ihracatında görülen düşmeyi bu yolla kapatmaktı... Amerika'nın teklifi pek parlak görüldü. Başbakan dahil bütün yetkililer bire yirmi veren *"Sonora-64"* tipi buğday yetiştirilmesini salık vermeye başladılar. Oysa bunun altında saklı gerçek bambaşkaydı... Damping ile dünya pamuk piyasasına hakim olan Amerika, pamuk yerine bazı ülkeleri buğday yetiştirmeye iterek, ilerde dünya pamuk tekelini tamamen eline geçirmek istiyordu. Sovyetler Birliği Amerika'ya rakip olamazdı. Çünkü, Amerika'nın 3,5 milyon balyasına karşılık Sovyetler Birliği'nin yetiştirdiği pamuk iki milyon balya civarındaydı... Amerika'da yüz kilo pamuk için 18,8 saat harcanırken, Sovyetler Birliği'nde aynı miktarda pamuk için harcanan süre otuz saat civarındaydı. Ve Sovyetler Birliği ürettiği pamuğu kendisi tüketiyordu.

Amerika dünya pamuk tekelini eline geçirmek için, işe küçük ülkeleri saf dışı bırakmakla başlıyordu... Türkiye ile birlikte Mısır ve Hindistan'da da aynı yol seçilerek pamuk yerine tahıl yetiştirilmesi için imkânlar yaratılmaya çalışılıyordu...

VEDAT ÂLİ ÖZKAN
(Sağlık Bakanı'nı oyuna getirmek istiyorlar)

Bazı sürprizli ihtimaller

Çetin Altan

C.H.P.'den gidenler gitti. Geriye kalan C.H.P.'de yine bir sağ sol ayrılması... Antiemperyalist cepheyi sosyalist örgüt ve halk dışı bir politikada arayanların büyük stratejisi sayesinde meydana gelen sonuç doğrusu epey parlaktır. Artık Bülent Ecevit dahi sola saldırmadan ortanın solunda duramıyor ve antiemperyalizm sözünü ağzına almamaya dikkatle itina gösteriyor...

Ecevit ne yapsın... Biraz daha direnirse ya parti bir kere daha yavrulayacak, ya büsbütün Genel Sekreterlikten olacak...

Feyzioğlu ise çok ayrı hepsaların peşinde... Palamentoda Anayasayı değiştirecek gücün sağ kanat eline geçmiş olmasını en iyi şekilde değerlendirecek yolları arıyor...

Bu yollardan biri eski demokratlara siyasi hakların tanınmasını istemektir.

Böyle bir teklifi getirdiği zaman A.P. iki camı arasında kalmış olacaktır. Hayır derse kökünü inkâr edecek, evet derse varlığını silecektir.

Bir Turhan Feyzioğlu - Samet Ağaoğlu ittifakını bir an için şöyle aklınızdan geçiriverin. Demirel diye bir şey kalır mı ortada...

Ustalıklı şekilde Demirel'in Amerika'ya fazla dönük olduğunu, bu yüzden eski D.P. ile fazla bir ilgisi bulunmayacağını ilân edecek bir Samet Ağaoğlu, her cephede nasıl bir sempati toplar, tahmin edebiliyor musunuz?

Ve bu çıkış Amerika'nın da ekmeğine nasıl da yağ bal sürer. Afişe olmuş bir kadro yerine afişe olmamış bir kadro elbetteki statükoyu muhafazada çok daha garantilidir...

Kimse kalkıp da Feyzioğlu - Ağaoğlu ittifakına:

— Amerikan oyunu diyemez...

Çünkü bu iddia ile onlar Demirel'i harcamış olacaklardır.

Kimse yine bu ittifaka:

— Yobazlar kanadı da, diyemez.

Çünkü ikisi de laiklik ve nutuk Atatürkçülüğü ile tanınmıştır...

Üstelik sola karşı da veriştirmeye başladılar mı, akan sular durur. Oy dersen oy, laiklik dersen laiklik, Amerika'ya karşı sitem dersen sitem, sola hücum dersen hücum... E daha ne yani...

Bu tutum hem biriken Amerikan düşmanlığını dağıtır, hem kimsenin bel bağlayamadığı Demirel politikasını en üstad yörüngeye oturtur, hem de statükoyu olduğu gibi tutar.

Doğrusu bazı zorluklarına rağmen hiç de fena bir kombinezon değildir bu... Ve bu kombinezon eminiz ki bazı çevrelerin aklından sık sık geçmektedir.

Böyle bir kombinezona karşı A.P. de C.H.P. de güçsüz kalırlar. C.H.P. yi dayanak noktası yaparak antiemperyalist cepheyi genişletme hevesinin yarattığı bu ihtimalleri çok önceden görmek ve C.H.P. yi fazla kurcalamadan olduğu gibi muhafaza etmeye çalışmak çok daha basiretli olurdu...

Şimdilik Feyzioğlu eski D.P.lilere siyasi haklarının tanınması hususunda teklif yapacağı rivayetlerini tekzip etmiştir. Ancak bu konu pek can alıcı bir konudur. Ve plan dışında kalmasına imkân yoktur.

Olayları inceler ve ihtimalleri hesaplarken ilk yapılacak iş, kendimizi herkesten daha zeki görmemek ve başkalarının da zekâ yeteneklerini göz önünde tutmaktır...

Feyzioğlu hırslıdır, güvenilir kişi değildir, şudur budur ama silme de enayi değildir. Bu hususu unutmamak gerekir.

Türk iç politikası çok olaylara gebe görünmektedir... Olaylar geliştikçe bunları daha da derinliğine işlemek imkânları çıkacaktır... Şimdilik biraz daha bekleyelim bakalım...

SÖZ..

...sezmiş ve hattâ bize de ifade etmişlerdir. Bazı Amerikanofil çevrelerin takındıkları tavır ve Sağlık Bakanlığı'nda yapılan toplantıya Amerikalı uzmanların katılıp uygulamayı mümkün kılmak için olağanüstü çaba harcamaları bu iddiamızı haklı kılmaktadır. Londra'da toplanan Üçüncü Atom Kongresi'nde yabancı bilim adamları da endişelerimizin ciddiyetini doğrulamışlardır.

Hükümet ve özellikle Sağlık Bakanı Vedat Özkan uyarmalarımızı haklı bularak uygulamaya izin vermeyeceğini açıklamış bulunuyor.»

B. İki barış gönüllüsüne gönderilen ve Türkiye'nin iç meseleleri hakkında devamlı bilgi isteyen mektubun CIA ile ilgisi meselesine gelince, ciddiyet ...tvacısına, kendi dergisinin 206. sayısının 6. sayfasındaki «**Barış Gönüllüleri ve CIA**» başlıklı yazıda açıklanan rapora bakmasını salık veririz.

Ve Abdi İpekçi'ye karşı kendisini savunmak için son sayısının 6. sayfasının 5. sütununda kullandığı ifadeyi aynen kullanarak sormak isteriz:

«Böyle bir rapor ortada dururken, bunu yok sayıp ve yalınkat ... mantıkla CIA'yı temize çıkartmak, peşin hükümlülük değil midir?»

ATOM

■ *Işınlandırılmış buğday konusunda bakana oynanmak istenen oyun...*

SAĞLIK Bakanı Vedat Ali Özkan Güney Doğu Anadolu illerindeki hastaneleri denetlemek için Ankara'dan ayrıldığının ertesi günü, Müsteşar ile Sağlık İşleri Genel Müdürü kafa kafaya verip, Türk ulusunun geleceği ile ilgili çok önemli bir konuyu oldu bittiye getirebilmenin planlarını yapıyorlardı.

Hazırlanan plan gereğince, İstanbul Üniversitesi Radyoloji Enstitüsü Direktörü Ord. Prof. Dr. Tevfik Berkman başkanlığında Hacettepe Tıp Fakültesi Pataloji Enstitüsü Direktörü Prof. Dr. Muharrem Köksal, Ankara Tıp Fakültesi Farmakoloji Enstitüsü Direktörü Prof. Şükrü Kaymakçalan, Veteriner Fakültesi Gıda Kontrolu Profesörü Zeki Tolgay, Sağlık Bakanlığı Hıfzıssıhha Enstitüsü Kimya Şubesi Müdürü Veteriner Mehmet Akşehirli, Sağlık Bakanlığı Çevre Sağlığı Şube Müdürü Dr. Cemal Alagöz'den kurulu bilim heyeti İskenderun'a hareket etti. Heyet, Türk ulusunu denemeye tabi tutacak Tahıl Işınlandırma Merkezinde bir günlük bir incelemede bulundu. Bir günlük inceleme sonunda, yedi kişilik bilim heyeti gazetecilere yazılı bir demeç vererek şöyle dedi:

"İskenderun'daki tesis, pilot bölge karakterindedir. Teknik bakımdan hiçbir tehlike arzetmemektedir. Bu tesisin, bir eğitim müessesesi karakterinde olması hakkındaki bir proje üzerinde çalışmaktayız. Heyetimizin İskenderun'u ziyaret sebebi budur..."

Hâfıza-i beşer nisyan ile malûl olmadığı için hemen hatıra 4 Ocak tarihi gelmektedir. Türk ulusuna ışınlandırılmış tahıl yedirileceğini müjdeleyen haberlerde, tesisin hiç de eğitim amacıyla kurulmadığı belirtiliyordu. Sonra, günde 400 ton buğdayı ışınlandıran bir tesisin, eğitim amacıyla kurulmasına da yeryüzünde rastlanılmamıştı henüz.

Yedi kişilik bilim heyetinin, Türk halkına ışınlandırılmış buğday yedirilmesini sağlamak için Sağlık Bakanlığında toplandığı geçen çarşamba günü Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan İskenderun'da gazetecilere şöyle diyordu:

— *"Dünyada denenmeyen bir şey, Türkiye'de de denenemez.."*

Özkan direniyordu. Fakat ne zamana kadar Amerikaya ve Türkiye'deki Amerikancılara karşı dayanabilecektir?

Çömez tehdit ediyor

Türkeş'in çömezi Muzaffer Özdağ adındaki Hess müsveddesi, CKMP İl Merkezi'nde yaptığı bir basın toplantısında «Millete tercüman olarak TİP'i tasfiye edeceğiz. Gayrimillî bir partiye Türk halkının müsamahası yoktur» **demiştir.**

Türkiye'de parti kapatmak ancak Anayasa Mahkemesi'nin yetkisi dahilinde olduğuna göre, Özdağ bu işi kendisinin yapacağından bahsetmekle, herhalde «anayasa dışı bir tasfiye»den söz etmektedir.

Anayasa dışı tasfiyeler peşinde olanlar ise, Özdağ'ın buyurduğu gibi millete değil, ancak Franco'ya ya da Salazar'a tercüman olabilirler. O da, tabiî, İspanyolca ya da Portekizce biliyorlarsa...

Hem dikkat etsin Muzaffer Beg, TİP'i tasfiye edeyim derken kendisi tasfiye olmasın! 14 Kasım 1960'dan önce de bu «tasfiye» kelimesini çok bol kullanmışlardı da, neticede kendileri «tasfiye» olmuşlardı!

AMERİKA TÜRKİYE'Yİ OYALIYOR

HART ve ÇAĞLAYANGİL
(Dostlar alışverişte görsün)

■ *Beş yıldır "ikili anlaşmalar" üzerinde devam eden görüşmelerden hiçbir sonuç alınamıyor. Amerika bir çok anlaşmayı gizli tutuyor.*

TÜRKİYE ile ilgili bir takım hayati meseleler üzerinde bir takım ince hesaplara dayanan demeçler vermekle ün yapmış Amerika'nın Ankara Büyükelçisi Parker T. Hart, geçen çarşamba günü Türk Dışişleri Bakanlığı'nın merdivenlerinden inerken dudaklarında başarılı işadamlarının yaygın tebessümü vardı. Yolunu üç Türk gazetecisi kesince durdu. dudaklarındaki tebessümün yerini müstehzi bir ifade aldı.

Üç gazeteciden biri *"İkili anlaşmalarla ilgili görüşmeler hangi safhada?"* diye sordu. Hart, *"bu da sorulur mu?"* gibilerden gazetecinin yüzüne ters ters baktıktan sonra *"Elliden fazla karışık konuyu kapsayan anlaşmalar üzerindeki görüşmeler kolay"* dedi ve ekledi:

"Bu yüzden bunların bir karara bağlanması çok zaman isteyen bir durum."

Bunun üzerine gazeteci ikinci soruyu sordu:

"Türk kamuoyu, görüşmelerin uzaması dolayısıyla bu işlerin sürüncemede kaldığı kanısına varıyor. Bu konuda ne dersiniz?"

Amerika'nın becerikli büyükelçisi, sanki çok önemli bir şey söyleyecekmiş gibi gözlerini açarak gazeteciye baktı ve şöyle dedi:

"Kamuoyu bu işleri bilmez. Bu işlerin ne kadar zaman alacağını da bilmez. Bizler bunların çabuk halledilmesi için elimizden gelen gayreti ve enerjiyi harcamaktayız..."

Mr. Hart sinirlenmişti... Büyükelçi, az önce görüştüğü Türkiye Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri'nin gösterdiği anlayışı Türk gazetecilerinden de bekliyordu. Ama beklediği anlayışı görememişti. *"Kamuoyu bu işleri bilmez..."* diyordu ama sadece *"Amerikan aleyhtarı"* olmakla suçlanan uyanık çevreler değil, bütün kamuoyu ikili anlaşmalar üzerindeki görüşmelerin seyrini ilgiyle izliyordu.

■ *Amerika Türkiye'nin söz hakkını kabule yanaşmıyor*

Nitekim, Amerikan aleyhtarı sayılamayacak bir Yeni Gazete dahi 17 Mayıs 1967 tarihli nüshasında *"Türkiye ile Amerika arasında mevcut ve bir çoğu hükümranlık haklarını zedeleyen imtiyaz mahiyetinde hükümleri taşıyan ikili anlaşmaların bugünlerde tekrar zihinleri bulandırmaya başladığını"* yazıyordu.

Gerçekten de, taraflar arasındaki görüşmelerde son günlerde bazı pürüzler belirmiştir. Amerika, Türkiye'deki üslerinin tamamen NATO emrinde olmasını, buralara uçak geliş gidişlerinin Türkiye tarafından kontrol edilmesini ve bu üsler üzerinde Türkiye'nin mülkiyet haklarını kabul etmemektedir. Türkiye'nin denetimi dışında kalan ve bir kaçakçılık sistemi olarak kullanılan APO gibi, gümrük muafiyetleri gibi, dokunulmazlık hakları gibi, adli yetkiler gibi konularda da Amerika Türkiye'nin söz hakkını kabule yanaşmamaktadır.

Adli imtiyazlar üzerindeki görüşmelere beş yıl önce, yani 1962'de başlanmış bulunuyordu. Bu konuyu da içine alan son çalışmalar geçen yılın sonlarından beri devam etmekte, yetkililer henüz sadece *"müsait bir zeminin ortaya çıkmakta"* olduğundan söz edebilmektedirler.

Kaldı ki, ikili anlaşmalar üzerinde sürüp giden ve yılan hikâyesine dönen Türk - Amerikan görüşmelerinde, bugüne kadar sadece bir takım hayâli anlaşmalar söz konusu olmuştur. Çünkü, Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nın elinde Amerika ile yapılmış ikili anlaşmaların metinleri yoktur. Uzun süren yazışmalardan sonra Amerika insafa gelmiş ve geçtiğimiz ayın sonunda elindeki ikili anlaşma metinlerinden birer kopya göndermek lûtfunda bulunmuştur. Fakat bu metinlerin doğruluk derecesini, elde esas metinler bulunmadığından kontrol etmek mümkün değildir.

■ *Amerika'ya "Hayır" demek mümkün müdür?*

Bu arada dikkati çeken bir nokta daha vardır. Amerika elindeki ikili anlaşma metinlerinin tümünü göndermemiştir. Gönderilenler, günün konusu olan ve üzerinde en çok durulan anlaşmalarla ilgilidir. Ötekiler ise sudan bahaneler ileri sürülerek yollanmamış ya da ele alınması gerektiğinde yollanması uygun görülmüştür.

İkili anlaşmalar üzerindeki görüşmelerde Washington Türk hariciyesiyle âdeta oyun oynamaktadır. Tabii, Amerika'nın dümensuyunda bir dış politikanın uygulayıcısı olan Dışişleri Bakanlığı'nın bu oyunlar karşısında sesini yükseltmesine ve Amerika'ya *"hayır"* diyebilmesine de imkân yoktur.

Mr. Hart'ın Türk kamuoyunu küçümseyerek söylediği gibi, *"bu işlerin ne kadar zaman alacağını hiç kimse bilmemektedir ve Türk hariciyesinin Amerika ile yaptığı sözümona görüşmeler de 'dostlar alışverişte görsün' hesabından ileri gitmemektedir..."*

Biz gerçek olana bakarız

ŞİMDİLERDE gülünç karşılanır olduysa da, politikacının söylevinde olsun, bulvar şairinin tanımlamasında olsun, cennete taş çıkaracak biçimde bir köy anlayışı var. Bu cennet köylerde yaşayan yirmi milyondan fazla insan, sefalet ve cehaletin elinde kıvranmaktadır. Günümüzde de, onlardan sadece asker ve vergi almakla yetinilmektedir. Onun ihtiyaçlarına eğilmek, sorunlarına köklü çareler bulmaya çalışmak anlayışından yoksun olduğumuz, bütün örnekleriyle ve gün gibi ortadadır. Bu anlayışa ermediğimizden ve koskoca koltuklara oturanlarımızın bile kişisel küçük çıkarlarının ötesinde düşünecek aşamaya varmadıklarından, yeryüzünde utanılacak durumda kalmışızdır. Bu durumumuzu sürüdürmekten de yakındığımız yok.

Tanzimat, Meşrutiyet ve birinci Cumhuriyet köyün dışında bitmiştir. Yurt yönetiminde görev almış olanların, kalkınma edebiyatı yapa yapa hem kendilerini hem de halkı aldatmaları usanç vermiştir. Hiç düşünülmemiştir, kendimizi öğrenmenin, kendimizi anlamanın ve kendimize gelmenin zamanı geldi mi geçti mi, diye.

En büyük politikacımız bile, yurt gerçeklerine inmemiş ve gerçek ihtiyaçlarımız için kafasını yormamış olduğu için, yıllarınca söylevlerle bir ulusu uyutabildiği için, besleme gazeteleri ve aydınları da memleket saat ayarına göre değil kendi anlayışına ayarladığı için, birbirini tutmaz, günlük durumu kurtarmaya yarayan laflarla ömrünü sona getirmiştir. Gün olmuş Türkiye'de toprak bölüşümünün normal olduğunu söylemiş, aradan iki yıl geçince de toprak reformunun çok gerekli olduğunu ileri sürmüştür. Gün olmuş ağalık kurumunu yadsımış, gün gelmiş ağalığı kabul ederek sosyal adaleti sağlayıcı olanakların yaratılmasını ileri sürmüştür.

Gün olup Köy Enstitülerinin kurulması, gün olup okullara din derslerinin konulması ve bir sürü dinsel okulların her seviyede açılması da, nereye gitmek ve nasıl kurtulmak gerektiği üstünde düşünmediğimizi ortaya koyar. Siyasal alanda Amerika'ya yaslanmamız ve ikili anlaşmalarla Amerika'nın bir sürü kazığını yediğimiz gibi. Nato'dan fazla Nato'cu, kraldan fazla kralcı kesilerek uydu durumuna düştüğümüz gibi... Bütün bunlar halk adına, halkın kurtuluşu adına yapılmıştır üstelik. Ama halk hiç bir zaman konuşturulmamış, ne istediği sorulmamıştır. Bugün de halkın değil, halkçı geçinenlerin, ona tepeden bakanların konuştukları bir gerçek. Halkın ne isteyip ne istemediğini, neye ihtiyacı olup neye olmadığını masa başında kararlaştırma anlayışı sürüp gitmektedir. Köylünün, yani halkın konuşması sonucunda anlaşılacaktır ki, koyduğumuz din dersleri, açtığımız dinsel okullar, yaptığımız halk eğitimi, radyo ile eğitim, ilk eğitim... halkın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte değillerdir. Hatta bu davranışlarda, halka, ihtiyacı olmayan şeyleri «bu senin ihtiyacındır, sen neye ihtiyacın olduğunu bilmiyorsun» yolu zorla kabul ettirme büyüklenmesi bile vardır. Tarlada çalışan köylüye çarşaf telkin etmek, köylü açken köyün ortasına minare dikmek bunu göstermez mi?

Şimdi, bakanlarımız imam-hatip okulu sayısını artırmaktan din derslerini lise ve üniversitelere de koymaktan dem vururken, pilav deyip planlamayı kuşa çevirirken, halka dönüp soralım bir yol, neye ihtiyacı olduğunu. Elle tutulan ve gerçekten ihtiyacını karşılayacak olanı arayan halkımız, insanca yaşamak, 'çağdaş uygarlık düzeyine çıkmak' için, kur'an kursu değil iş yeri, işliği de bulunan çağdaş okul ve öğretmeni, imam-hatip okulu değil Köy Enstitüsü, İlâhiyat Fakültesi değil Köy Fakültesi, İslâm Enstitüsü değil Köy Araştırma Enstitüsü, Ağalık ve onun yanında kel öküzle kara saban değil, toprak ve toprağa makina ile teknik tarım... ister.

Bu böyleyken, halk neleri istemiyorsa onlar yapılmaktadır. Sorunlar da yığılmakta, politikacının, yöneticilerin önüne dağ gibi dikilmektedir. Onların yapacağı, bu dağın arkasında kalmak değil, bu işin üstesinden gelmek olmalıdır. Bu da, gerçeğe, gerçek ihtiyaçlarımıza, bilime dönmekle olur. Avutmayı sürdürüp de asıl yapılması gerekenleri 'yarın'a bıraka bıraka bu durumlara düştük. Yarın çok geç olacak oysa..

MAHMUT MAKAL

KAN VE DOLAR

FETHİ NACİ

Ferruh Doğan

LORD Bertrand Russell'in kurduğu uluslararası mahkeme, İsveç'in başkenti Stockholm'de bir hafta boyunca yaptığı çalışmalar sonunda, Amerika'nın Vietnam'da bir saldırı savaşı yürüttüğü ve sivil halka karşı savaş suçları işlediği kanısına vararak Amerika'nın takbih edilmesine karar verdi.

Ve Amerika saldırı savaşına, sivil halka karşı suç işlemeye devam etmekte. Vietnam'a gönderilen Amerikan askerlerinin sayısı durmadan artıyor. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri U Thant, Amerika'nın üçüncü dünya savaşına yol açabilecek hareketleri karşısında sık sık sesini yükseltiyor. *"Bloodfinger"* Johnson, kızına, *"Galiba üçüncü dünya savaşını başlatan adam ben olacağım."* diyor. Ekonomik yıkımdan kurtulmak için savaşa dört elle sarılan bir sistemin en güçlü temsilcisinin ağzından çıkıyor bu sözler. Savaş ve Amerikan ekonomisi... Vietnam savaşının Amerikan ekonomisine kazandırdıkları... Bunları rakam rakam bilmek, Vietnam faciasının gerisinde dönen oyunları su yüzüne çıkarmak için zorunludur.

AMERİKAN ekonomisi, 1961 yılından itibaren, bir gelişme dönemine girmişti. 1960-1964 yıllarında millî hâsıla, ortalama, yılda %4,8 oranında artmıştı; bu oran, daha önceki 5 yıla göre, iki misli bir artış hızını dile getirmektedir. Bununla birlikte 1965 baharından sonra ekonomide istikrarsızlık işaretleri görülmeğe başlamış ve gelişme hızı yavaşlamıştır. İşte o zamandır ki Vietnam'da *"tırmanma"* politikası *başlamıştır.*

"Tırmanma" politikasıyla birlikte askerî masraflar birdenbire artmıştır. 1965'te 50,2 milyar dolar olan askerî krediler 1966'de 57,7 milyar dolara Vietnam savaşı için yapılan ek masraflar ise 1,1 milyar dolardan 5,8 milyar dolara çıkmıştır. 1967 askerî bütçesi 60,5 milyar dolara yükselmekte, bunun 10,3 milyar doları Vietnam savaşının ek masraflarına gitmektedir.

"Tırmanma"'nın hızı, önceden yapılan tahminleri aşmaktadır. 1965 temmuzunda hazırlanan planlara göre Vietnam'daki Amerikan askerlerinin sayısı 1966 ağustosunda 250.000 olacaktı. Oysa 1966 kasımında Vietnam'daki Amerikan askerlerinin sayısı 345.000'i bulmuştur; bu rakam, mayıs 1967'de 425.000'e erişmiş olacaktı. Ve bu gidişle 600.000 - 750.000'i bulacaktır.

William Bowen, *Fortune* dergisinde, nisan 1966'da yazdığı bir yazıda, Vietnam'da bulunan 400.000 Amerikan askerinin yıllık savaş masrafının 21 milyar doları bulacağını yazmıştır. Başka yazarların yaptıkları tahminlere göre, Amerika'nın Vietnam savaşı için yaptığı aylık masraf 1,5 ilâ 2,7 milyar dolar arasında değişmektedir.

"TIRMANMA" politikasının sonucu, ekonomik gelişme hızının artışı olmuştur. 1964'te, gayrisafi millî hâsıla, 1963'e oranla, %5,2 artmıştı. 1965'te ve 1966'nın ilk dokuz ayında, ortalama yıllık artış hızı %6 civarındadır. Sınaî üretim, 1963-64'te %6,4; 1965'te %8,4 ve ağustos 1965 ile ağustos 1966 ayları arasında %9,5 artmıştır.

Yatırımlar da hızla artmıştır. Yeni üretim kollarına yapılan yatırımlar, 1964'te %14,6, 1965'te %15,7 ve geçici tahminlere göre 1966'da %16,5 artmıştır.

Mevcut sınaî kapasitenin kullanılışı, on yıldan bu yana ilk defa 1965 yılında %90'ı geçmiştir. Askerî siparişlerin artması dolayısıyla birtakım sanayi kollarında talepler mevcut kapasiteyi aşmağa başlamıştır.

Yatırımlardaki sürekli artış, makine yapımında birtakım güçlükler doğurmuştur; fabrikalar, makine ve donatım isteklerini karşılıyamaz duruma gelmişlerdir.

Ayrıca, dünya pazarlarındaki isteklerin artışı, şu son yıllarda iç pazardaki tüketimin artışı ve ortalama rekoltenin altında olan 1966 rekoltesinin sonucu olarak tarımsal üretim ihtiyacı karşılıyamaz hale gelmiştir. Buğday, mısır, yulaf, bakla ve soya stokları adamakıllı azalmıştır.

VİETNAM savaşındaki *"tırmanma"*, büyük sermaye için son derece kârlı olmuştur. 1965'te 27,4 milyar olan askerî siparişler 1966'da 40 milyar doları bulmuştur. 1966'nın ilk dokuz ayında büyük şirketlerin net kârlarındaki artış %11 kadardır.

Ne var ki Vietnam savaşının enflasyonist etkileri kendini duyurmağa başlamıştır. Banka kredileri ve dolayısıyla iskonto oranları artmağa başlamıştır. Enflasyonun bir başka sonucu, fiyat yükselişleri olmuştur. 1965 ekimiyle 1966 ekimi arasında tüketim mallarının fiyat göstergesi yüzde 3,7 artmıştır; oysa 1960-65 arasında ortalama yıllık fiyat yükselişi ancak %1,3 idi. Gıda maddeleri fiyatlarındaki artış daha da hızlıdır; resmî istatistiklere göre 1966'da %6'yı bulmuştur. Fiyatlar da, *"tırmanma"* politikasını izleyerek yükselmektedir.

VİETNAM savaşı büyük sermayenin kârlarını yükseltirken Amerikan işçi sınıfının yaşama seviyesini düşürmektedir. Amerikan iktisatçısı Victor Perlo'nun hesaplarına göre, eylül 1965'le eylül 1966 arasında reel işçi ücretlerindeki düşüş %2'dir. Ve savaşın Amerikan ekonomisine getirdiği canlılığa rağmen işsizlik gene bir problem olmakta devam etmektedir. Resmî istatistiklere göre, işsizlerin sayısı, 1965 yılında toplam işgücünün %4,6'sı iken 1966'da ancak %4'üne düşmüştür. Kalifiye işçi sıkıntısı çekilmekle birlikte işsizlik, yardımcı işçiler arasında her zaman %4'ü geçmekte, gençler arasında %12'yi bulmaktadır.

Amerikan ekonomisi, Vietnam savaşına bağlı bir duruma gelmiştir. Savaş genişlerse askerî masraflar artacak, böylece bir süre için ekonomideki duraklama ve gerileme önlenecek, buna karşılık enflasyonist eğilimler daha belirgin bir hale gelecektir. Öte yandan, Vietnam savaşı bugünkü durumunda kalır ya da bir anlaşmaya doğru gidilirse, enflasyon azalacak, fakat -birtakım tedbirler alınmazsa- ekonomi bir durgunluk safhasına girecektir.

Amerika İsveç'te takbih edilirken Amerika halkı ne düşünüyor? Gallup enstitüsünün yaptığı anketler şu gerçeği ortaya çıkarmıştır: Amerika halkı yavaş yavaş Johnson'ın politikasına karşı çıkmağa başlamıştır. 1966 martında Johnson'ın Vietnam politikasını destekleyenler %50, bu politikaya karşı çıkanlar %33, belli bir fikri olmayanlar %17 olduğu halde bu oranlar 1967 şubatında sırasıyla şöyledir: Destekleyenler %37, karşı çıkanlar %49, bir fikri olmayanlar %14.

Napalmle yakılan insanlar, *"dağılan bomba"*'lar, yok edilen ekinler, akan kan... Ve birtakım dolar hesapları! *«Bugün tehlike Amerika'dan geliyor, yalnız Amerika'dan!»* Bu sözler, bir Amerikalı profesörün, Berkeley Üniversitesi profesörlerinden Franz Schurmann'ın!

SKANDAL!

ODYAKMAZ - Alican'ın takipçisi...

Yabancı petrol şirketlerine Meclis'te konuşma hakkı tanındı

TÜRKİYE Büyük Millet Meclisi geçtiğimiz hafta geçen hafta YTP ve AP milletvekillerinin ortaklaşa hazırladığı bir skandala sahne olmuş ve Türk parlamento tarihinde ilk defa yabancı petrol şirketleri yüce mecliste doğrudan doğruya söz sahibi kılınmıştır.

Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nun aldığı karara göre, bu haftadan itibaren Mobil, British Petrol ve Shell gibi yabancı petrol şirketlerinin temsilcileri Millet Meclisi'ne girerek **«Türkiye'nin genel petrol politikası** üzerinde mütalâa yürütecek ve kendi çıkarlarını savunacaklardır. Yabancı petrol şirketlerinin, kendilerine Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nda söz hakkı tanınması için milletvekillerine telefon ettikleri de komisyonun geçen haftaki çalışmaları sırasında açıklanmış ve alınan karar, bu gayretlerin neticesiz kalmadığını açıkça ortaya koymuştur.

MOBİL'i dinleyelim!

Bilindiği gibi eski CHP Milletvekili ve halen Güven Partisi Genel Başkanı olan Turhan Feyzioğlu ile Hilmi İncesulu ve Aydın Yalçın'ın isteği üzerine Millet Meclisi, petrol konusunda meclis araştırmasını kararlaştırmış ve bu maksatla bir komisyon kurmuş bulunuyordu. Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nun inceleyeceği konular da şöyle tesbit edilmişti:

A) **Genel petrol politikamızın incelenmesi,**

B) **Petrol Kanunu'nun bugünkü ihtiyaçlara ve milli menfaatlere uygunluğunun tetkik olunması,**

C) **Devlet sermayesi ile gerçekleştirilen petrol boru hattının kurulacak bir şirkete devredilmesi ve bu şirket hisselerinin yüzde 49 oranında özel kişilere satılmasının milli petrol dâvamıza uygun düşüp düşmeyeceğinin araştırılması,**

D) **Milli petrol kuruluşumuz tarafından bir rafineri kurulacağı sırada İpraş ve Ataş rafinerilerinin genişletilmesine izin verilmesinin milli menfaatlerimize uygun düşüp düşmeyeceğinin incelenmesi,**

E) **Ham petrolün taşınmasında milli menfaatlere en uygun yolun araştırılması,**

F) **Ham petrol ithal fiyatları ile dünya petrol fiyatlarının kıyaslanarak ithal edilen petrolde daha fazla fiyat indirimi sağlama imkânlarının araştırılması.**

Komisyon AP'li Kemal Ziya Öztürk, Turgut Toker, Ahmet Türkel, Cemal Külâhlı, İlhami Ertem, Ata Bodur, Cevat Yalçın, Selâhattin Güven, Kemal Doğan Sungun, CHP'li Şefik İnan, Hüdai Oral, Reşit Ülker, Selâhattin Kılıç, Hamdi Orhon, MP'li Memduh Erdemir, YTP'li Ekrem Alican ve TİP'li Ali Karcı'dan kurulmuştur. Turgut Toker, İlhami Ertem ve Ahmet Türkel'in daha sonra bakan olmaları üzerine yerlerine AP Grupu'ndan Ahmet Canbilgin, Cevat Odyakmaz ve Atıf Hacıpaşaoğlu seçilmişlerdir.

Komisyon şimdiye kadarki çalışmaları sırasında önerge sahipleri Turhan Feyzioğlu, Hilmi İncesulu ve Aydın Yalçın ile Maliye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Petrol Dairesi, Devlet Planlama Teşkilâtı, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Petrol Ofisi ve Maden Tetkik Arama Enstitüsü temsilcilerine sorular sormuş ve bazılarını dinlemiştir.

Milli petrol politikamız üzerinde gerçekten söz sahibi olan yukarıdaki kurumların temsilcileri dinlenirken, YTP Miletvekili Ekrem Alican, parlamento tarihinde emsali görülmeyen ve milli bağımsızlığımızla bağdaşmasına asla imkân olmayan bir teklifle ortaya çıkarak yabancı petrol şirketlerinin de komisyonda dinlenmesini istemiştir.

Alican'ın bu teklifi üzerine TİP Adana Milletvekili Ali Karcı derhal tepki göstererek **«yabancı petrol şirketlerinin Meclis Araştırma Komisyonu'nda dinlenmesinin kendilerini savunma»** anlamı taşıyacağını ileri sürüp teklifin derhal reddedilmesi gerektiğini söylemiştir. Ayrıca komisyonun toplanış nedeni üzerinde de duran Karcı, yabancı petrol şirketlerinin, ithal edilen petrolde, rafinerilerin genişletilmesinde, petrol boru hattının yapımına engel olunmasında ulusal çıkarlarımızla bağdaşamayacak bir politikanın şampiyonluğunu yaptıklarını belirterek bu şirketleri Meclis çatısı altına çağırmanın ulusal bağımsızlığımızla asla bağdaşamayacağını ileri sürmüştür. Karcı'nın görüşü CHP'li Reşit Ülker ve Hüdai Oral tarafından da desteklenmiştir.

19 Nisan 1967 günkü birleşimde de yabancı petrol şirketlerinin dinlenmesi teklifinin görüşülmesine devam edilmiş ve Alican teklifinde ısrar ederek **«Tarafların uyrukları beni ilgilendirmez. Yabancı petrol şirketlerinin Meclis Araştırma Komisyonu'nca dinlenmesine karşı olmanın ulusal egemenlikle ilgisi yoktur. Ulus olmak gururu ile de ilgisi yoktur. Bu doğrudan doğruya bir komplekstir. Bir iptidailiktir. Kendine güvenen, SHELL'i de, MOBİL'i de dinleyelim der. TİP'li arkadaşımız, yabancı petrol şirketlerinin Türkiye mümessillerinin yabancı petrol şirketlerinde menfaatleri vardır; hiç şüphesiz onları tutacaklardır, diyor. Ama TİP'li arkadaşlarımız, bunların ceplerinde Türk nüfus kâğıdı taşıdığını unutuyor. Dışarıda işçilerimiz, doktorlarımız var. Bunların vatanla ilgisi kesildi mi ki, yabancı petrol şirketlerinin Türk uyruklu mümessillerinin ilgisi kesilsin...»** demiştir.

Karcı itiraz ediyor

AP'li Selâhattin Güven de, Alican'ın teklifini destekleyerek yabancı petrol şirketlerini şöyle savunmuştur: **«Fikirlerinden istifade edebileceğimiz herkesi çağırmalıyız. İlim, tecrübe insanlığın malıdır. Özgürlüğümüzle bağdaşmaz, diyor Karcı arkadaşımız. Biz, Avrupa'ya öğrenci gönderirken özgürlük düşünmüyoruz. Bunda neden düşünülüyor, anlamıyorum!»**

Alican ve Güven'in minareye kılıf hazırlama gayretleri karşısında TİP Milletvekili Karcı tekrar müdahale ederek, yabancı şirketlere sorulacak bütün soruların cevaplarının evvelce dinlenen kurumların temsilcileri tarafından verildiğini söylemiş ve şöyle demiştir: **«Petrol Dairesi sorduğumuz ve soracağımız bütün sorulara eksiksiz cevap verecek durumdadır... İllâ ki, ağızlarından duymak istiyorum, ne demek? Kapatılan kuyular, üretim, sondaj, bunlar, dinlediğimiz ilgili dairelerin verdiği cevaplarda zaten var. Alican, uyruk beni ilgilendirmez, diyor. Kötü niyetli firmaları tesbit edip atarım, diyor. Alican kötü niyetli petrol şirketlerinin kötülüklerini kendi ağızlarından duyacakmış gibi konuşuyor. Bu şirketlerin hükümet darbeleri yaptığını, istedikleri hükümeti iş başına getirip istemediklerini devirdiklerini bilmiyor mu ki, böyle konuşuyor. Biz, yabancı petrol şirketlerinin komisyonda dinlenmesine karşıyız. Çünkü komisyonumuzun kuruluş nedeni, yabancı petrol şirketlerinin ham petrolün ithalinde, rafinajında, petrol boru hattının döşenmesi sırasında yaptıkları işlemlerle ilgilidir. Bunların çevirdikleri dolaplarla ilgilidir. Meselâ yüzde 27 indirimli Libya petrolüne kadar yabancı şirketler indirimin yapılamayacağını söylüyorlardı. Şimdi biz, bu komisyonda onların yaptıklarını gün ışığına çıkarmaya çalışırken, dinlemek için çağırmak ne demek? (Gel kendini savun) anlamı taşır. Ve bu şirketler, gelip binbir dereden su getirip kendilerini haklı çıkarmaya çalışacaklardır. Ve üstelik kendi çıkarları açısından haklıdırlar da... İşte bizi buna inandırmaya çalışacaklardır. Dinlediğimiz bütün kurumlar, yabancı petrol şirketlerinin hiç de iyiliğine konuşmadılar. MOBİL ve SHELL gelip de (söylenenler doğru-**

Yabancı pe

ŞEFİK İNAN
(Tertipleri açıkladı)

ALİ KARCI - Bağımsızlığımızı savundu...

REŞİT ÜLKER

l şirketlerini savunan Ekrem Alican

dur) mu diyeceklerdir? Sayın Alican, yabancı şirketlerin dinlenmesine karşı olmayı basitlikle, kompleksle ilgili görerek (ulusal bağımsızlığımızla bunun ne ilgisi var?) diye soruyor. Doğru... Alican'a göre, hiç bir ilgisi yok. Ama, biz sosyalistler, bunu ulusal bağımsızlıkla yakından, çok yakından ilgili görüyoruz... Her noktada olduğu gibi bu noktada da birbirimizden ayrıyız. Bu konu bir kompleks, bir aşağılık duygusu meselesi değil, aksine, bir ulus olarak bir haysiyet ve gurur meselesidir. Yurtseverlik anlayışında işte farkımız... Kendileri bu yabancı sermayenin yanındalar, biz karşısındayız.»

Tarafsız değiliz...

Selâhattin Güven'in «petrol şirketlerinin ilim ve tecrübesinden istifade etmek» iddiasında da Karcı şu cevabı vermiştir:

«Güven arkadaşımız nedense petrol kartellerini bir ilim müessesesi gibi göstermek istiyor. Oysa, yukarıda da söylediğimiz gibi, bu şirketlerin menfaatleri ile Türkiye'nin menfaatleri birbirine karşıdır. Buraya çağırılmak istenenler, mütehassıs değil, mümessillerdir. Cebinde Türkiye Cumhuriyeti nüfus kâğıdı taşısa da, temsil ettiği şirketin çıkarlarını korumakla mükelleftir. Ereğli Demir - Çelik Fabrikası inşaatındaki mümessil'in dedikodulu istemi de hepimizin hâfızasındadır.»

TİP'li ve CHP'li milletvekillerinin tepkisi karşısında Alican 12 Mayıs 1967 tarihli birleşimde kendisini geri çekerek petrol şirketlerinin dinlenmesi gerektiği görüşünü teklif değil, kanaat olarak muhafaza ettiğini, konu politik mülâhazalarla ele alındığı için teklifini geri aldığını açıklamıştır. Ancak AP'li komisyon başkanı Kemal Doğan Sungun, komisyonun bu teklifi benimseyip gündeme aldığını söylemiştir. AP'li Cevat Odyakmaz da, Alican'ın geri aldığı teklifi benimseyerek tekabbül ettiğini açıklamış ve «Araştırma Komisyonu olarak herkesi dinlemeliyiz. Petrol konusu çok taraflı bir iştir. Biz TPAO, Maden Tetkik Arama Enstitüsü, Petrol Ofisi ve diğerlerini dinledik. Bunları tarafsız kabul edebilir miyiz? Gerçeği bulmak için tarafların hepsini dinlemeliyiz» demiştir.

AP'li Cemal Külahlı ve CHP'li Selahattin Kılıç da, yabancı petrol şirketlerinin dinlenmesi teklifini desteklemişlerdir. Külahlı, ayrıca, yerli petrol şirketlerinin de dinlenmesi teklifinde bulunmuştur.

Bu ikinci teklif üzerine konuşan Ali Karcı «Yerli şirket adı burada tam bir paravanadır. Yabancı şirketlerin dinlenmesine meşruiyet kazandırmak için yapılmaktadır. Bu bakımdan, oylama ayrı ayrı yapılmalıdır. Zaten yerli şirket olarak Ersan'dan başkası var mıdır ki, bu yola başvurulmaktadır?» demiş, Odyakmaz'a da şu cevabı vermiştir:

«Sayın Odyakmaz, TPAO, MTA, Petrol Ofis ve diğerlerini tarafsız kabul edemeyeceğimizi söylüyor. Kim demiş bu kuruluşlar tarafsız diye? Aksine, o kuruluşlar gibi biz de tarafız. Yani Türkiye'nin çıkarları tarafındayız. Araştırma Komisyonu olarak, yabancı çıkar gruplarına karşıdır bütün çalışmalarımız, Sayın Odyakmaz, Türkiye ile petrol şirketleri arasında denklik sağlamak için komisyon kurulduğunu sanıyorsa, yanılıyor... Çalışmalarımız sadece Türkiye'nin menfaati doğrultusundadır!»

"Telefon ettiler!"

Bu sırada, CHP Çanakkale Milletvekili Şefik İnan, yabancı Petrol şirketlerinin komisyonda dinlenmesi isteklerinin hangi hesaba dayandığını bütün çıplaklığıyla ortaya koyan şu açıklamada bulunmuştur:

«Arkadaşlar, bir hususu açıklamak isterim. Biz yabancı şirketlerin komisyonda dinlenip dinlenmemesi hususunda konuşurken, yabancı petrol şirketleri komisyonda dinlenmek için türlü çareler aramaktadırlar. Meselâ, SHELL adına eski bir öğrencim evime telefon ederek bu hususta görüşmek istediğini söyledi. Reddettim. MOBİL'in Türkiye Mümessili Necdet Egeran da bu konuda benimle konuşmak için telefonla randevu talep etti. Reddettim. Belki sizlere de telefon etmişlerdir...»

İnan'ın bu açıklaması karşısında teklifin ilk sahibi Alican büyük bir paniğe kapılarak «Aman efendim. Bize, hiçbirimize kimse telefon etmedi. Arkadaşlar size telefon eden oldu mu? Meselâ bana hiç kimse telefon etmedi» demiştir.

Şefik İnan'ın açıklaması ile görüşlerinin haklılığı ortaya çıkan Ali Karcı ise, komisyon üyelerine son olarak şu uyarmada bulunmuştur:

«Yabancı petrol şirketleri meclis komisyonunda dinlenmek için arka kapıları yoklamaktadırlar. Oysa bu teklife (evet) demekle ön kapıdan bunları buyur ediyoruz.

Konuyu bağımsızlığımızla ilgili görmeyen arkadaşlarımız Şefik İnan'a yapılan telefondan sonra, inanmaktayım ki, kanaatlerini değiştirmişlerdir. Bu açıklamadan sonra hiç bir milletvekili arkadaşımın teklif lehine oy kullanmayacağına olan inancımı bilhassa belirtmek isterim.»

Ancak, İnan'ın açıklamasına ve Karcı'nın uyarmasına rağmen AP'li Ahmet Canbilgin, Cemal Külahlı, Zeki Öztürk, Kemal Doğan Sungun, Cevat Odyakmaz, YTP'li Ekrem Alican ve CHP'li Selahattin Kılıç «yabancı petrol şirketlerinin mecliste dinlenmesi» lehinde, TİP'li Ali Karcı, CHP'li Reşit Ülker, Şefik İnan ve Hamdi Orhon aleyhte oy kullanmışlardır. Başlangıçta yabancı şirketlerin dinlenmesi lehinde olan Hamdi Orhon, sonradan fikrini değiştirerek aleyhte oy vermiştir. AP'li Atıf Hacıpaşaoğlu ise çekimser kalmıştır.

Meclis'e itiraz

Komisyonun verdiği karara göre, bağımsız Türkiye'nin en yüce meclisinde Türkiye'yi sömüren yabancı petrol şirketleri söz sahibi olacak ve Türkiye'nin millî petrol politikasına bu şirketlerin de çıkarları dikkate alınarak yön verilecektir.

Bağımsızlığımızı ihlâl eden bu karar karşısında CHP İstanbul Milletvekili Reşit Ülker, Millet Meclisi'ne bir önerge vererek yabancı şirketlerin komisyonda dinlenmesinin önlenmesini istemiştir. Önergede şöyle denilmektedir:

«Yabancı petrol şirketlerinin ve şirketlerin veya şahısların Millet Meclisi namına çalışmakta olan Petrol Araştırma Komisyonu önünde çıkarlarını savunmalarına müsaade edilmesi İçtüzüğümüzün açık hükümlerine aykırıdır.

Yabancı petrol şirketlerinin komisyon önünde dinlenmesi Türkiye'nin bağımsızlığı ile telif edilemeyecek bir harekettir.

İçtüzüğün 203. maddesinin ikinci fıkrası gereğince duruma el koymanızı ve gerektiği takdirde Millet Meclisi Umumi Heyetinde konunun bir karara bağlanmasına delâletinizi ve bu arada yabancı petrol şirketlerinin veya şirketlerin veya şahısların dinlenmelerinin durdurulmasını saygı ile rica ederim.»

BAĞIMSIZLIK VE DIŞ BORÇLANMA

● Türkiye 1950'den bu yana izlediği iktisadî politikaya gelecekte de devam ederse, dış borçların gelecek asırdan önce ödenmesine imkân yoktur...

Kenan BULUTOĞLU

BİR ülkenin bağımsızlık derecesini, hükümetin halk çoğunluğunun yararına olan kararları dış kuvvetlerin etkisi altında kalmaksızın alabilmesiyle ölçebiliriz. Yabancı ülkeler karşısında ulusal egemenlik ancak bu anlamda bir bağımsızlık fiilen yürürlükte olduğu ölçüde şekilde kalmaktan çıkar, gerçek anlam taşır. Dış borçlanma, özü bakımından, alan ülkenin veren ülkeye karşı bir edimde bulunmasını gerektiren bir işlemdir. Bu karşı edim sadece ya iktisadi bir yüklenme çerçevesinde kalabilir (meselâ yıllık bir faiz ödeme gibi); ya da bütün dış ticaretin ipotek altına girmesine, bağımsızlığı kullanma imkânlarının zedelenmesine, hattâ egemenlik haklarının kısmen veya tamamen yabancılara terkedilmesine sebep olabilir.

Dış borçlanmanın bir de bugünkü toplum içinde çeşitli tabakalar arasında ve bugünkü nesiller ile gelecek nesiller arasında menfaat dağıtımı ile ilişkin bir yönü vardır. Dış yardım, aynı nesil içinde bazı tabakaların yararına, buna karşılık geniş halk kütlelerinin zararına olabilir. Vergi ödeme gücü olan tabakaları vergilendirmektense dış borçlanmaya giden bir hükümet, böylece vergisi hafifleyen tabaka lehine ve borç yüküne katlananlar aleyhine bir işlem yapıyor demektir. Ayrıca, ekonomiyi borç yükü altına sokan bir hükümet bugünkü nesil *lehine* ve borçlar millî hasılayı faiz yükünden hızlı artıramadığı ölçüde, gelecek nesiller aleyhine gelir dağıtımı yapıyor demektir. Dış borçlarda borçlanan hükümet gelecek nesillerin mütevellisi durumundadır; gelecek nesiller aleyhine olarak bugünkü neslin refahını artırması, bu mütevelli rolünü kötüye kulanmaktır. Dış borçlanmanın *bu özelliklerini göz önünde tutarak Türkiye'nin* son bir asır boyunca dış borçlarının bağımsızlıkla ilişkisini göstererek gelişmesini gösterelim.

Osmanlı borçlanması

Osmanlı Devletinin Avrupa *sermaye piyasalarından* borçlanmaya başlaması merkeziyetçi bir *vergi devleti* kuramayışından ileri gelmiştir. Kuruluş ve yayılma yıllarında Osmanlı Devleti malî bakımdan bir güçlükle karşılaşmamıştır. Malî sistem nesnel (aynî) ve bölgeci idi. Kazanılan topraklar timar ve zeamet şeklinde bölgede kamu görevlerini yürüteceklere verilmekte ve timar ve zeamet sahiplerinden bölgede güvenliği sağlamaları ve seferde de merkeze asker yollamaları istenmekteydi. Yayılma olduğu sürece böyle bir malî sistemin gittikçe daha kuvvetlenmesi tabiiydi. Buna karşılık, Türk orduları Avrupa içlerinde durdurulup dönüş başlayınca gelir kaynaklarında da bir azalma görüldü. Osmanlı Devleti yayılma yıllarında diğer devletlerden haraç alırken, çözülme ve yıkılma yıllarında haraç vermeye başladı.

1500 yıllarında Avusturya İmparatorluğunun gelirleri (çoğunlukla malikâne gelirleri) yılda ancak 2.500 atlı ve 6.000 piyade asker beslemeye yetiyordu. Buna karşılık Bâbıâli istediği zaman 250.000 kişilik bir orduyu Avrupa içine sevkedebiliyordu (1). Genellikle Avrupa'da millî birlikleri kuran devletler ve imparatorluklar önce artan masrafları (özellikle harp masrafları) borçlanarak karşılamaya çalışmışlardı. Bu sürekli bir çözüm değildi. Nitekim harpler başarısız oldukça, uzun sürdükçe krallar borçlarını ödeyemez hale geldiler. Bu durumda ya kendilerine borç veren yeni yükselmekte olan ticaret burjuvazisinin mallarına el koyuyorlardı; veya feodalleri aşarak onların malikânelerinde çalışanlardan vergi almaya çalışıyorlardı (2). İlk önce tasfiye edilen feodaller oldu; daha sonra da devletin devamlı gelir kaynağını vergilere dayandırması karşısında, bu yetkinin denetimi ve gerçek iktisadi iktidarlarının siyasî iktidara çevrilmesi amacıyla burjuvalar iktidar dizginlerini kraldan (ve asillerden) devralmaya başladılar.

Avusturya İmparatorluğu'nda, prens diğer feodaller üzerinde vergi yetkisini kabul ettirince tamamiyle burjuva bir devlete değilse bile, merkeziyetçi *ve vergiyle yaşayan bir devlet idaresine geçmeyi* başardı. Ayrıca Batıda yapılan sanayi dvriminin harp sanatının yürütülmesinde Batılılara sağladığı üstünlükler, Osmanlı İmparatorluğu aleyhine dengenin bozulmasına sebep oldu. Bunun sonu Anadolu'da bitecek bir çöküştür.

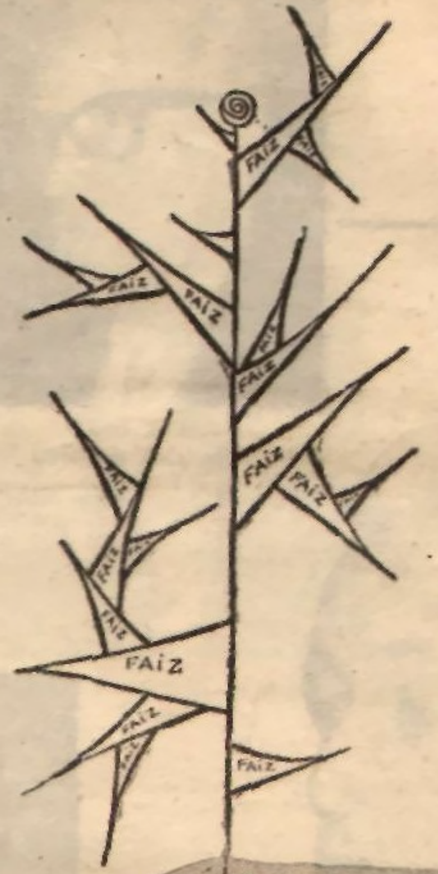
Batının üstünlüğü kaybedilen savaşlarda 'görünür hale gelince Osmanlı İmparatorluğu yöneticileri önce orduda, sonra mülkî idarede reform yapmak gerektiğini anladılar. Bölgeci-nesnel gelir sistemi yerine, merkeziyetçi ve akçeli gelir sistemine geçme çabaları Gülhane Hattı ile başlar. Devlet vergilerini mahaldeki yöneticilere görevleri için tahsis etmeyecek, bütün vergi gelirleri merkez adına toplanacak, buna karşılık bölgelerdeki kamu görevlilerinin ödemesi de merkezden gönderilecek maaşlarla yapılacaktı. Bu tedbirlerin merkezî idareye gelir sağlamakta büyük faydası olmamıştır. Çünkü, aşar esasen ağırdı ve toplanan gelirlerin büyük bir kısmı aracılar elinde (mültezimler, eşraf) kalıyordu. Devlete yeni gelir kaynakları gerekliydi. Tarım esasen ağır bir şekilde *vergilendirildiğine göre ve kütle için imalât içerde baş*lamamış (yani sanayileşme başlamamış olduğuna göre) tek önemli gelir kaynağı olarak ithalât ve ihracattan alınacak vergilere başvurulabilirdi. Bunun yapılmasına da kapitülasyonlar engel oluyordu. Şehirlerdeki ticaret erbabına konan önce *cemaatin vergi* sonra *temettü vergisi*, yabancı kurumları ve tacirleri *vergilendirmiyordu*. Buna da kapitülasyonlar engel oluyordu. Bu durumda devlet tek çare olarak borçlanmaya, içerde kapitalist bir sınıf olmadığı için *dış borçlanmaya* gitmiştir. Bu borçların bir kısmı yabancıların Türkiye'deki banka işlerini çeviren Galata Bankerleri'nden, asıl büyük kısmı da Avrupa sermaye piyasalarından alınmıştır.

Kırım savaşından sonra Türkiye müttefiki olan Avrupa ülkelerinin sermaye piyasalarından borç almaya başlamıştır. İlk dış borçlanma 1854'de yapılmış ve aralıklı olarak 1881 Muharrem kararnamesine kadar devam etmiştir.

Bu dönemde alınan borçların en büyük kısmı askerî ve idarî giderlere harcanmıştı. Bu sebepten verimli, sanayileşmeyi destekleyici bir rol oynamadı. Borçların faizleri çok yüksekti; dolayısıyle Batı'lı tasarruf sahipleri için iyi bir yatırım sayılıyordu.

Borçlanma o kadar hızlı bir seyir göstermiş ve alınan paralar o kadar verimsiz bir şekilde kullanılmıştır ki, kısa zamanda devlet önce eski borçların anapara ve faiz taksitlerini ödemek için borçlanmaya başlamış, sonunda bunları da ödeyemez duruma gelmiştir. 1875'de borç ve faiz ve taksitlerinin ödenmesi durdurulmuştur (3). Önce Galata Bankerlerinin borçlarının ödenmesi için *rüsumu sitte* adı altında bazı vergilerin gelirleri borç ödenmesine tahsis edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin borç aldığı yabancı devlet tebaasının hükümetlerini harekete geçirmesi sonunda, İmparatorluk 1881'de *Muharrem Kararnamesi*'ni çıkarmak zorunda kalmıştır. Bu kararname ile yabancı devletlerin sermayedarlarının temsilcileri idaresinde bir *Düyunu Umumiye* idaresi kuruluyor, bazı vergilerin toplanma yetkisi bu idareye terkediliyordu (tuz ve tütün resi, pul resmi, içki resmi, balıkavı resmi, ipek öşrü) Ayrıca, ileride alınacak bazı vergilerin sağlıyacağı gelirler de bu idareye terkediliyordu. Böylece, İmparatorluk yeni gelirler elde etmeye çalışırken eldekilerden oluyor ve egemenlik hakkının ilk belirtisi olan vergi toplama yetkisinin bir kısmını yabancı bir idareye terkediyordu.

Düyunu Umumiye idaresi zamanında da devlet ağır şartlar altında borçlandırılmaya devam edilmiş, sağlam bir vergi gelirleri sistemi kurulamamıştır. Bu

Dikenli gül bahçesi

idarenin bütün yetkileriyle kaldırılmasını ancak Kurtuluş Savaşı'nı kazanan Ankara Hükümeti başarmıştır.

Cumhuriyet ve borçlardan kurtuluş

Cumhuriyet yıllarında dış borçlanma çok açık çizgileriyle birbirinden ayrılan iki dönemde incelenebilir: Birinci dönem dış borçlanmadan çok net dış borç ödemesi yapılan dönemdir (1923 - 47); ikinci dönem ise tekrar önemli ölçüde dış borçlanmaya girişildiği dönemdir (1948'den bu yana).

Lausanne anlaşması ile varılan esaslara göre Türkiye Düyunu Umumiye borçlarından payına düşeni ödemiştir. Bu borçların son taksitlerinin ödenmesi İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarına rastlar. Aynı dönem içinde Türkiye millileştirdiği temel sanayilerin, madenlerin, demiryollarının da tazmin taksitlerini ödemiştir. *Esasen bu dönem boyunca dış ticaretin* hemen hemen devamlı olarak fazla vermesi, net borçlanma değil borç ödeme yapıldığını göstermektedir. Bu dönem içinde dış borçlanma olarak yalnızca ilk beş yıllık sanayi programını yürürlüğe koymak için Sovyetler Birliği'nden alınan 8 milyon kadar bir borç ile, kibrit tekeli karşılığı Amerika'da bir özel kumpanyadan alınan borç (10 milyon dolar) kaydedilebilir. Savaş arifesinde ve yıllarında müttefiklerden ve Almanya'dan alınan borçlar esas itibariyle silâhlanma ile ilgili idi ve tutarı gene fazla olmamıştır (İngiltere'den 18 milyon sterlin, Almanya'dan 40 milyon mark) (4).

Yeniden borçlanma

Amerikan Cumhurbaşkanı Truman'ın **dördüncü nokta programı** ile Türkiye yeniden borç ve hibe şeklinde net dış sermaye almaya başlamıştır. Hibe şeklinde gelen yardımların karşılığı NATO için asker beslemek, Anglo-sakson âlemin sıcak sulardaki yerleşmiş menfa-

atlerine destek olmak gibi aynı edimlerle, NATO'ya, daha sonraları Amerikan Birleşik Devletleri'ne tanınan üslerle fazlasıyla karşılanmıştır. Son yıllarda, sağlanan dış yardımlarda bağışın payı hiç denecek kadar azalmış, yerini tamamen faizli ödünçlere bırakmıştır.

Bu dönem içinde Türkiye 1958 yılında borçlarını ödeyemez hale düşmüştür. Paris'ten yapılan görüşmelerde, Türkiye'nin parasının değerini düşürmesi ve istikrar tedbirleri alması, hattâ bir plan yapması şartıyla tekrar borç verme muslukları açılmış ve mevcut borçların vadeleri de uzatılmıştır (5). Ayrıca, 1963 yılından itibaren planın dış finansmanını karşılamak üzere yardım eden ülkelerin üye oldukları bir Konsorsiyum, Türkiye'ye borç verme şartları ve iktisadi politikada alınması gerekli tedbirler hakkında borcu kesme tehdidine dayanan bir söz sahibi olmuştur.

Bugün Türkiye ağır bir şekilde borçlanmış durumdadır. Dış ticaret gelirlerinin 1/3'ünden fazlası dış borçların anapara ve faiz taksitlerinin ödenmesine gitmektedir. 1950'den bu yana devlet gelirleri içinde normal vergilerin payı devamlı olarak azalmış, borçlarınki, özellikle dış borçlarınki artmıştır. Türkiye 1950'den bu yana izlediği iktisadi politikaya gelecekte de aynı şekilde devam ederse, dış borçların gelecek asırdan önce ödenmesine imkân yoktur. Ayrıca, o zamana kadar borç ödenmelerini dışarıya aktaracak bir ihracat artışı da milli gelir azalmaksızın başarılmak gerekmektedir.

Türkiye'de bir asırdır dış borçlanmanın bir panoramasını verdik. Osmanlı Devleti, Japonya'nın Meiji reformu ile başardığını başaramamış, bir *vergi devleti* kuramamış, borçlanmış, sonunda en önde gelen egemenlik hakkını, vergi toplama hakkını yabancılara kaptırmıştır. Dış borçların Osmanlılarda bağımsızlığın yitirilmesine sebep olduğu, üzerinde yorum yapılmasını gerektirmeyecek açık bir durumdur.

Cumhuriyet'in ilk döneminde borçlanma olmadığı için borçlanmanın yaratabileceği tehlike, bağımsızlığın gölgelenmesi de söz konusu olmamıştır. Buna karşılık, 1948'den bu yana olan dönemde borçlanma ile bağımsızlığımızın karşılıklı ilişkileri üzerinde daha serinkanlılıkla durmak, bunu uzun bir tarih dönemi içinde değerlendirmek gerekir.

Tarihin aynen tekrarlandığını düşünmek, durumu bir çeşit tahlil tembelliği içinde basitleştirmek olur. Bugün dış borçlanma, bir asır önceki şartlarla olmuyor. Bağımsızlığın zedelenmesi de aynı şekilde, aynı şartlarla ortaya çıkmıyor. O zaman söz konusu olan yabancı özel kişilerin Osmanlı Devletine borç vermesi idi. Şimdi borçlar daha çok devletten devlete verilmektedir. Dolayısıyle, borç alan devletin verdiği karşılık, faiz dışında o devletin çıkarları ile ilgili tâvizlerdir. Yabancı özel kişilerin getirdikleri sermaye ise, yabancı özel sermaye yatırımlarıdır. Bunların korunması için de yabancı yatırımı kabul eden devletler, işin mahiyeti icabı, ancak kendileri kadar dayanıklı garantiler vermektedirler. Bu garantilerde bazan egemenlik haklarını sınırlayan hükümler yer alabilmektedir.

Bugün borç veren ülkelere bağımsızlığı gölgeleyecek şekilde verilen tâvizler, faiz dışında kalan edimlerdir. Yani ikili anlaşmalara göre verilen üsler, NATO için tanınmış üsler ve silâhlı kuvvetlerin NATO emrinde ve hizmetinde olan kısmı, yabancı devletlerin Türk topraklarında asker bulundurma yetkisi, dış ticaretin ipotek altına sokulması, vb. Bütün bu tavizler, ayrıca dış ticaret gelirlerinin borç yükü ile geniş ölçüde tek yönlü olarak ipotek altına sokulmuş olması, Türkiye'nin alacağı kararlarda sadece millet çoğunluğu menfatine göre hareket etme serbestliğini baltalamaktadır. Bir milletin geleceğini sağlam yapan şey tarih olmuş hataları anlamak değil, hatalar işlenirken bunun farkına varmak, hiç değilse hata işlenmesi mümkün olan alanlarda eleştirme özgürlüğünü bir milli güvenlik subapı olarak açık tutmaktır.

(*) Bu yazı İktisat Fakültesi Fikir Kulübünde verilmiş bir konferansın genişçe bir özetidir. Bazı notlar ve kaynak yollamaları eklenmiştir.

(1) Vergi devleti kavramı hakkında ve Avusturya'nın Türk tehdidi altında merkeziyetçi vergi devletine geçişi hakkında bakınız: J. A. Schumpeter, The Crisis of the Tax State, International Economic Papers (London; Macmillan and Co.), ss. 5-38.

(2) Zaten merkezdeki kıralın derebeyleri üzerindeki egemenlik gücü ilk olarak onların malikânelerindeki tebaayı vasıtasız vergiyle vergilendirmek yetkisi ile ortaya çıkmıştır. G. T. Matthews, The Royal General Farms in Eighteenth - Century France (New York: Columbia University Press, 1958), s. 21.

(3) Borçların ödenmesini Mahmut Nedim Paşa durdurmuştu. Bu sadrazam Rus elçisi İgnatiyef'in çok etkisi altında idi. Borçların ödenmemesini de İgnatiyef telkin etmişti; fakat aslında devletin bu borçları ödeyecek hali de yoktu. Alacaklıların menfaatini kollayan İngiliz ve Fransız hükümetleri, "bahri nümayiş" yaparak Babıali'yi Muharrem Karnamesini çıkarmaya mecbur etmişlerdi. Bakınız: D. C. Blaisdell, Osmanlı İmparatorluğunda Avrupa Mali Kontrolü; çeviren: H. A. Kuyucak (İstanbul, 1940), ss. 108-16.

(4) M. Yaşa, Devlet Borçları, (İstanbul, 1965), s. 77.

(5) Nitekim ilk plan çalışmaları Menderes hükümeti zamanında başlamıştı. Elektrik İşleri Etüd Dairesinde kurulan bir büro, 27 Mayıs'tan önce halk oyundan ve muhalefet gözünden uzakta, sadece dış yardım almak amacıyla Profesör Tinbergen yönetiminde 10 yıllık bir kalkınma planı hazırlamaktaydı.

Türk Milleti tarihinin en büyük ihanetiyle karşı karşıya!..

BİR kişiyi, bir bölüğü, bir sınıfı vatan ihanetiyle damgalamak zor iş. Üstelik bu iş benim yapacağım iş de değil. Ben oldum olası insanların iyi niyetine inanmışımdır. Vatan ki hepimizin evidir. Bu evin içinde bulunan herkesin onu sevmesini isterim. Bütün insanların, hele bu topraklar üstünde yaşayan insanların kardeş olmalarını isterim. Bir kişi vatan ihanetine düşmüşse ve bu da isbat edilmişse gene bunu da o insanın ahmaklığına yorarım. Şu dünyada vatan hayını insan görmek benim zoruma gider. İnsanlığımı yaralar. İnsanların vatan hayınlığını kolay kolay kabul edemem. Edemem ama, gene de vatan hayınları olmuştur. Bunu da kabul etmek zorundayım.

Vatan hayınlığının çeşitleri vardır. Burada hepsini sayıp dökmeyeceğim. Herkes her çeşidini görmüş ve biliyor. Her çağda ihanetin çeşidi, etkisi, yönü değişir. Dün ihanet olan bir davranış, bugün olmayabilir. Bugün ihanet olan bir davranış da yarın olmayabilir. Bunun dışında köklü ihanetler vardır ki, hiç değişmez. Her çağda aynıdır. Örnekçe, Mareşal Petain vatan hayını mıydı değil miydi, hâlâ tartışma konusu. Hiç bir zaman, hiç bir çağda, hiç bir şekilde tartışma konusu yapılamayacak hayınlıklar vardır.

Bir milleti, hangi yoldan olursa olsun, topyekûn ölüme mahkûm etmek.

Bir milletin kültürünü ölüme mahkûm etmek, yozlaştırmak..

Bir milletin topraklarını ölüme mahkûm etmek, yozlaştırmak.

Bir milletin onurunu ölüme mahkûm etmek, yozlaştırmak..

Bir milletin geleneklerini, dilini, tarihini ölüme mahkûm etmek, yozlaştırmak..

Bir milletin kişiliğini aşağılamak, ölüme mahkûm etmek.. Bağımsızlığını...

Hayınlıklar vardır.. Türlü türlü.. Hayınlıklardan hayınlık beğen. Bütün bunların en alçakçası, en korkuncu, en bağışlanmazı bir milletin topraklarını ölüme mahkûm etmektir.

Üstünde oturacak toprağı olduğu müddetçe bir millet bütün belâlardan, bütün hayınlıklardan kurtulabilir. Üç yüz yıldır kültürümüzü yozlaştırmağa çalışıyorlar. Üç yüz yıldır kültürümüz dayanıyor. Bizi atomla ölüme mahkûm ettiler, üçüncü bir dünya savaşı hemen patlamazsa bundan da kurtulmanın yolunu bulacağız. İşgale uğramış bir memleketimiz var. Bundan daha belâlarından kurtulmuşuzdur.

Ama toprağımız öldürülürse, ki can çekişiyor, kurtulmanın mümkünü yok. Otuz kırk, elli milyonumuzla verimsiz çölleşmiş bir toprak üstünde açlıktan kıvranıp öleceğiz. Bizi ne tarihimiz, ne geleneklerimiz, ne de öğündüğümüz kültürümüz kurtarabilir. Batarız, mahvolur, yok oluruz.

Türkiye toprakları, yüzyıllardan bu yana öldürülüyor. Can çekişme zamanına geldik. Bütün gayretimiz onun ölümünün önüne geçmek olmalıydı. Bugünden başlayarak ölü topraklara yediden yetmişe, çoluk çocuk, oğlan uşak durmadan dinlenmeden ağaç dikmeğe başlamalıydık. Türkiye'de ormanlar yok, Türkiye'deki ormanlar yarı yarıya ölmüş durumda... Türk toprakları belki de yüzde yüz aşınma felâketine uğramış durumda. Biz bu felâketi göremedik. İçimizden pek az kimse bu büyük konuya eğilmiş, onları da kimsenin dinlediği yok. Gelen korkunç felâketten kimsenin haberi yok. Bu gelen felâket atomdan da beter. İşgal edilmekten de beter.. Silinip gitmekten de beter. Silinip gitmekten beter, çünkü... Dünyanın, insanlığın malı olan topraklardan bir parçasını öldürüyoruz. Biz tarihten silinip gitsek bile, dünya toprağının bir parçasını öldürerek gittiğimiz için insanlığın lânetinden kurtulamayacağız.

Türk toprakları can çekişirken, bu ölümcül hastanın imdadına kimse yetişemezken, bir de, bir de ne görelim! Bir kanun geliyor. Hışım gibi, zehir gibi... ölüm gibi.. Yozlaşmış ormanları, seyrelmiş ormanları sahiplerine geri vermek... Niçin? O yozlaşmış, seyrelmiş yerleri yeniden orman yapsana be adam.. İyi niyetliysen.. Yarın bu kanun çıkarsa, ağalar yozlaşmamış, seyrelmemiş bir tek orman bırakırlar mı sanıyorsunuz Türkiye'de. Nasıl çıkarırsanız çıkarın bu kanunu Türkiye'de birkaç yıl içinde bir tek dikili ağaç kalmaz.

Evet, Türk milleti tarihinin en büyük ihanetiyle karşı karşıya.. Bunu açık yürekle, namusluca, cesaretle söylemeliyiz.

Bu ihanet, bu ölüm kanunu çıkamamalı. Türk milleti buna karşı koymalı.

Askerler, öğretmenler, aydınlar, esnaflar, işçiler, köylüler karşı koymalı. Ne pahasına olursa olsun karşı koymalıyız. Göz göre göre toprağımızın öldürülmesine razı olmamalıyız.

Türk vatanseverlerinin hepsi mi Çanakkale'de öldü? Hepsi mi Dumlupınar'a gömülü? Kimse kalmadı mı?

İsmet İnönü, dünya sömürgeciliğine karşı gelen, onu yenen kumandan.. Senin vatanseverliğin tartışma konusu olamaz. Sen yaşarken topraklarımızın ölüm fermanı, milletimizin ölüm fermanı bir kanun çıkamamalı..

Mehmet Ali Aybar, bir emekçi partisini tarihimizde ilk örgütleyen, ilk meclise götüren adam sensin. Bir kavga uğruna çekmediğin kalmadı. Tanıdığım en yiğit, en vatansever, en akıllı adamlardan birisin.. Sen yaşarken topraklarımızın ölüm fermanı, milletimizin ölüm fermanı olan bir kanun çıkamamalı..

Nadir Nadi, tanıdığım en saf, en temiz, en gıllıgışsız adamsın.. Su katılmamış derler ya, öylesin. Vatanını ne kadar çok sevdiğini biliyorum. Sen yaşarken böyle bir kanun çıkamamalı.. Üstelik de orman sorununu çok iyi bilensin..

Çetin Altan, kardeşim... Büyük, kutsal döğüşün ateşindesin, biliyorsun, üstünde yaşayacak toprağı olmazsa insanların... İptida toprak var idi.. Sen yaşarken bu leke alnımıza sürülmemeli..

İlhan Selçuk, arkadaşım... Bu var olma, ya da yok olma kavgasında en güzel kavgayı verenlerdensin... Sen yaşarken de..

Refik Erduran, kardeşim, duydum ki bir Anadolu gezisindeymişsin.. Bilmiyorum döndün mü? Memleketin halini görmüşsündür. Bin belâlar içinde bir memleket. Bir de duydum ki.. Milliyette artık yazmayacakmışsın.. Senden de isteğim, şu kanun bir hal oluncaya kadar yerini bırakma.. Bu senin ödevindir. Bu, bir milletin ölüm kalımıdır. Halkımızdan yardımını esirgemiyeceğini biliyorum.

Halikarnas Balıkçısı, güzel adam, Sabahattin Eyüboğlu, Turhan Selçuk, Orhan Kemal, Kemal Tahir, Mahmut Makal, Fakir Baykurt, Aziz Nesin, Turgut Uyar, Fethi Naci, Cemal Süreya, Haldun Taner, Türkiye'nin ve dünyanın sevdiği, saydığı kişilersiniz.. Bu döğüş bizsiz olmamalı. En kötü gününde milletimize elimizden gelen yardımı yapmalıyız. Şairler, romancılar, ressamlar, karikatüristler, profesörler, generaller, biz yaşarken bu kanun çıkamamalı..

Eğer çıkarsa..

Antepli Milli Mücadele kahramanı Şahin ne dedi? Düşman benim ölümün üstünden geçmeden Antep'e giremez. Ve dediğini yaptı. Köprübaşında tek başına Fransız ordusuna karşı döğüştü ve şehit düştü. İşte ondan sonradır ki, düşman Antep'e girdi. Onun ölüsünün üstünden geçerek..

HİNT DENİZİ'NDE YENİ KIBRIS'LAR!

● Bu bölgede Anglo - Amerikan'lar yeni bir "ada - üs" sistemi kuruyorlar. Formoza'dan Kıbrıs'a uzanan "Savunma kuşağı" na Hint Denizi adaları da böylece katılmış oluyor...

HALÛK TANSUĞ

DOĞU Çin Denizi'ndeki Formoza adası ve Kuzey Akdeniz'deki Kıbrıs adası gibi, Hint Denizi'ndeki adalarda da, Anglo Amerikan'lar bir *"ada üs"* sistemi kurma yolundalar.

Aynı maksatla uzun süredir girişilen ve gizli tutulan hazırlıklar, artık yüzeye vurma safhasında.

Nitekim 18 Nisan 1967 günü, Avam Kamarası'nda, İngiliz Savunma Bakanı resmi bir açıklama yapmıştır. Özel kişiler, özel şirketler ve İngiliz hazinesi mülkiyetinde bulunan bazı Hint Denizi adalarını İngiliz Savunma Bakanlığı'nın *(1 milyon 13 bin 200 Sterlin'e)* satın aldığını Dennis Healey milletvekillerine bildirmiştir.

Daha sonra, 25 Nisan 1967 akşamı, İngiliz Hükümeti bir Beyaz Kitap yayınlamıştır; bahis konusu Hint Denizi adalarının isimlerini tasrih etmiştir: 1) Chagos takım adaları; 2) Aldabra takım adaları; 3) Farquar adası; 4)Desroches adası.

BAŞKAN JOHNSON
(Savaş şampiyonu)

Aynı adalarla ilgili olarak, Londra ve Washington hükümetleri, en az 50 yıl süreli anlaşmalara girişmişlerdir. Böylece, Hint Denizi adaları, iki ülkenin ortak askeri ihtiyaçlarına tahsis olunmuştur.

Resmi açıklamalar dışında, Londra'nın yarı resmi çevreleri tarafından basına sızdırılan bilgiler, tamamlayıcı karakter taşıma iddiasındadır. Hint Denizi *"ada üs"*lerinin, Anglo Amerikan'lara, *"batmaz uçak gemisi"* vazifesi göreceği belirtilmektedir. Meselâ, Aden'in veya Singapur'un tahliyesi hâlinde, uzun menzilli *"F-111"* uçaklarına bu adaların ikmâl merkezliği yapacağı söylenmektedir.

Oysa, Hint Denizi *"ada üs"*lerinin gerçek önemi, basit bir uçak gemiliğinden çok daha ileride sayılabilir. Çünkü, Anglo Amerikan'ların esas planı, Hint Denizi *"ada üs"*lerini dünya çapı bir savunma sistemine bağlama gayesi taşıyor.

Şöyle ki, Batı'da Kıbrıs; Doğu'da Seylân, Borneo, Filipinler, Formoza, Japonya, Aleutian adaları *"zincir"*ini Hint Denizi *"ada üs"*leri tamamlayacaktır. Aynı *"ada üs sistemi"*nden, sadece uçaklar değil, fakat deniz üstü ve (*"Polaris"* füzeli) denizaltı birlikleri; hattâ, karada rampalanmış kıt'alar arası füze birlikleri, faydalanacaklardır.

Bu gelişmeler ışığında ve Anglo Amerikan'lar açısından, iki ihtimal ortaya sürülebilir:

Ya, (tanınmış Amerikan yorumcusu Walter Lippman'ın bir süre önce *"New York Herald Tribune"* gazetesinde teklif ettiği veçhile) Batı Bloku ilk savunma hattı, imkân olan her bölgede (kara kuvetlerine ihtiyaç göstermeyecek) deniz ve hava üsleri üzerine dayatılacaktır.

Dolayısıyla da, Asya kıt'asında halen mevcut Batı askeri üsleri (zamanla) boşaltılacaktır. Aynı Asya bölgesine, daha tarafsız bir karakter verilecektir. *Böylece, bir açıdan, Batı ve Doğu* blokları arası bir dünya harbi ihtimali azaltılacaktır.

Veya, Anglo Amerikan'ların *"ada üs sistemi"* kurmaktan kasıtları tamamiyle başkadır; *"destek"* savunma hattı hazırlama gerekçeleriyle ilgilidir.

Yani, Doğu Bloku ile (hem de Doğu Bloku hudutlarında) pek yakın bir çatışmayı Batı Bloku liderleri akıllarına koymuşlardır. Bu açıdan, ilk muharebe hatlarının daha iyi desteklenmesi için veya bu hatların çökmesi hâlinde ikinci bir savunma sistemini el altında bulundurabilmek uğruna, *"ada üs sistemi"*ni şimdiden hazırlama çabasına girişmişlerdir.

Nitekim, milletlerarası olayların (satıhtaki) en son gelişmeleri, daha çok ikinci ihtimali kuvvetlendirir mahiyettedir.

Fakat, ihtimaller hangi yönde ilerlerse ilerlesin, Asya'nın bu bölgelerdeki (askeri güç bakımından) küçük devletleri, Washington'u *"ada üs"* askeri politikasında (alttan alta) destekliyorlar. Bir nevi, *"ehveni şer"*'in peşinde koşuyorlar.

Çünkü, eğer Washington *"ada üs"* sistemini uygularsa, Hindistan gibi *"kuşak bölge"* vasıflı ülkelere Amerika'nın askeri ihtiyacı (hiç değilse nisbeten) azalacaktır.

Washington idarecilerinin Asya'da harbe kararlı olmaları hâlinde ise, bu sefer *"ada üs sistemi"* yedek savunma hattı karakteriyle belki *"emniyet sübaplığı"* rolü oynayabilecektir. Yedek bir ihtimal, belki, Amerika'nın saldırgan arzularını teskine yarayacaktır.

İşte, birden kuvetlenen Üçüncü Dünya Harbi tehlikesi karşısında, iyimser yorumcular, Anglo Amerikan *"ada üs sistemi"*ni böylesine değerlendirmeğe çalışıyorlar.

MAC NAMARA
(Yeni üsler peşinde)

İNGİLTERE

■ *De Gaulle Wilson hükümetini Ortak Pazar'a sokmuyor. İngiltere Amerikan baskısından kurtulamayacak.*

FRANSIZ Devlet Başkanı general De Gaulle, 16 Mayıs 1967 *Salı günü, Paris'in Elysée sarayında* bir basın toplantısı yaptı. Bu konferansta söylediği sözlerle, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesi işini, (hiç değilse şu sıralar) imkânsızlaştırdı.

Böylece de, De Gaulle, İngiltere'nin Birleşik Amerika baskısından kurtulma yolunu tıkadı. Başka deyimle, İngiltere'yi, Amerikan *"dostluğu"* bedelini ödemeye mahkûm bıraktı.

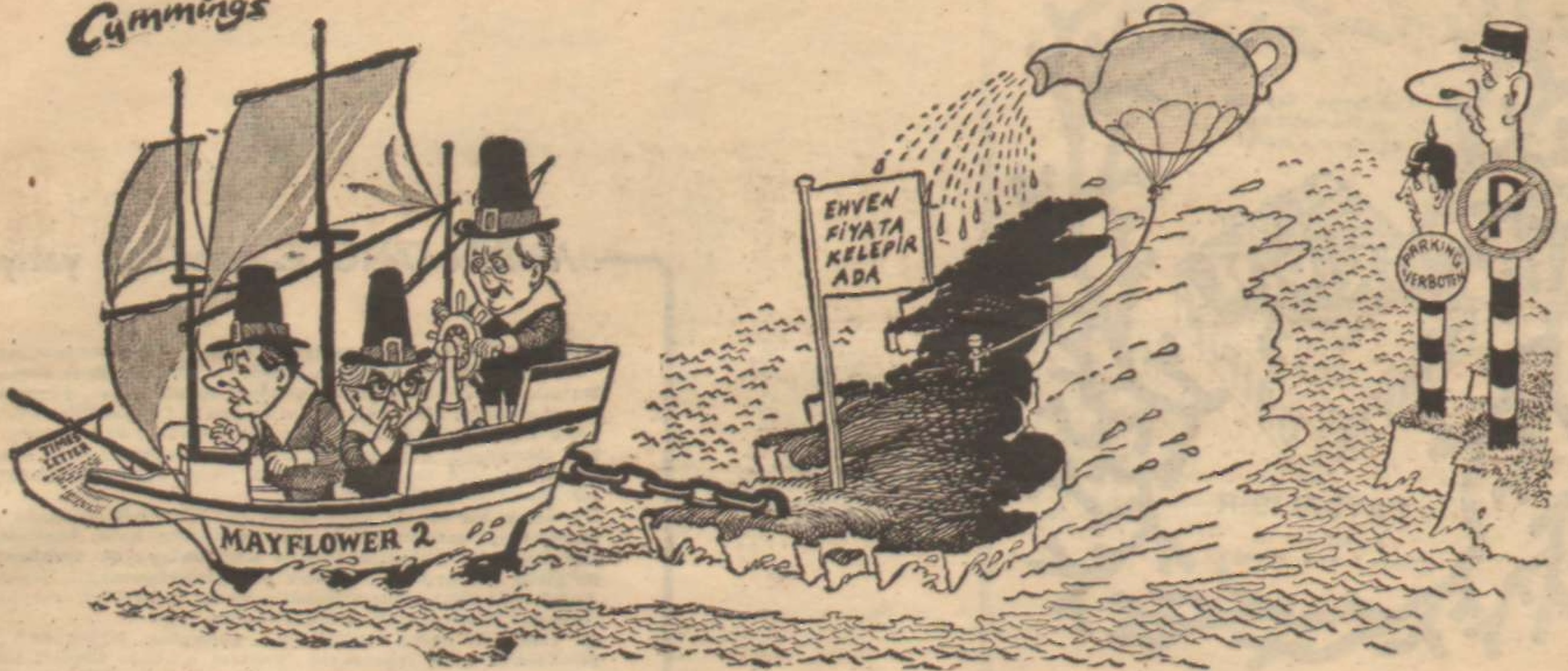
Şöyle ki, ilk bakışta ve resmi beyanlarda, İngiltere'nin "Altılar"a katılma isteği daha çok ekonomik karakter taşır: İktisadi menfaatler sağlama telâşı, *(eskiden aleyhinde bulunduğu)* Ortak Pazar'a doğru, bu sefer Wilson'u iten sebeptir. Hattâ, (yine eskiden Ortak Pazar aleyhine atıp tutmuş) İşçi Partisi milletvekillerini "Altılar" lehine bu sefer mecliste el kaldırmaya *götüren sebepler de, ekonomiktir,* denilebilir.

Nitekim Elysée sarayındaki konuşmasında De Gaulle, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girememe gerekçelerini şöyle sıralamıştır: 1) *"Altılar"*'ın tarım politikaları, İngiliz ekonomisini iflâsa sürükler; 2) Sterlin'in dünya çapı karakteri, Ortak Pazar ekonomik anlayışına aykırı düşer; 3) İngiltere'nin gerek Birleşik Amerika gerekse İngiliz Milletler camiası ile *"özel ekonomik bağları"*, *"Altılar"* politikasına denk getirilemez.

Oysa, Ortak Pazar'a girememekle İngiltere'nin başına gelecekleri anlayabilmek için, olaylara aslında siyasi açıdan bakmak gerekiyor.

İkinci Dünya Harbi patladığı andan beri, İngiltere, *"büyük devlet"*'lik vasfını kaybetmiştir; İkinci derece devletlik seviyesine düşmüştür. Fakat, böylesine bir gerilemeyi anlayamayan İngiliz devlet adamları, İkinci Dünya Harbi'ni izleyen yıllar (maddi imkânları bulunmadığı halde) "büyüklük" taslamada direnmişlerdir. Müstemlekelerini muhafaza çabasına girişmişlerdir. Müstakil atom gücüne heveslenmişlerdir. Avrupa dışında ve Amerika ile eşit seviyede, dış politika entrikalarına kalkmışlardır. Sterlin'i, Dolar'dan sonra dünyanın ikinci parası gibi tutmaya çalışmışlardır. Eski imparatorluk *günlerinde edindikleri* âdetlere uyup, (Amerika ve Fransa dahil) Batı'lı müttefiklerine bile oyunlar oynamaya özenmişlerdir.

Ancak, siyasi zekâsının bütün parlaklığına rağmen, atom devrinde İngiltere'nin iktisadi *"bedeni"* büyük devletliği kaldıracak takatte değildir. Hattâ, eskiden büyük devlet olmanın hendikapları İngiltere'de mebzûlen vardır. Meselâ, bir Afganistan'ın, bir Finlandiya'nın, bir Türkiye'nin, bir Hindistan'ın, bir Avusturya'nın, bir İran'ın (nazari) hareket serbestisine bile İngiltere *sahip sayılamaz.*

— Avrupa bizi kabul etmezse, biz de gider Amerika'nın 51. eyaleti oluruz!

ISTENMEYEN ADA!

Hüseyin BAŞ

BAŞBAKAN Harold Wilson, geçen yılın sonlarından bu yana yaptığı Ortak Pazar'a girme teşebbüsü ile, İşçi Partisi iktidarının, belki de İngiltere tarihinin en önemli adımlarından birini atmış bulunuyordu. Ünlü Alman Şairi Novalis'in «Her İngiliz bir adadır» sözüne hak verenler, Wilson'ın ne denli güç bir işe giriştiğini kolaylıkla teslim edeceklerdir. Gerçekten de 50 Milyon «ada»yı bir araya getirip, yüzyıllar önce koptukları kıtaya «rampa» etmek, en azından bir Olemp çabasına ihtiyaç gösteriyordu.

Büyük Britanya'da, Mac Millan'ın çıkışı dışında, 1962'den bu yana kıt'a Avrupa'sına yaklaşma, hep İngiltere'nin ve İngiliz imparatorluk topluluğuna mensup ülkelerin çıkarlarını gözeten bir dizi «şart»ın kıta Avrupası ülkelerince yerine getirilmesine bağlı kalmıştı. Mesele, tabii İngilizler yönünden, adanın kıtaya yaklaşmasından çok, kıtanın adaya yaklaşarak doğal bütünlüğüne varması şeklinde görülüyordu.

Oysa bugün Wilson, muhafazakârların düşüncesi yönünde bir hareketin öncülüğünü yapmış, İngiltere'nin Ortak Pazar'a ve buna paralel olarak Avrupa Kömür ve Çelik Birliği ile Euro-atom'a girmesi amacıyla önceden hiç bir şart ileri sürmeksizin «Altılar»ın kapısını çalmıştır.

Mesele çok yönlü ve karmaşıktır. İlk elde Harold Wilson'ın Ortak Pazar nezdindeki teşebbüsü, Başbakan'ın İngiltere içinde ve dışında güçlü engellerin ortadan kaldırılmasındaki başarı şansına sıkı sıkıya bağlı bulunuyordu. Başbakan'ın dış politikada, şüphesiz iç ekonomik nedenlerden ötürü, Amerikan politikasının dümensuyunda boy göstermesiyle oluşan bizzat kendi partisi içindeki muhalefeti, sonra da başta de Gaulle olmak üzere Altılar'ı ikna etmesi zorunluluğu vardı.

İşçi Partisi içindeki muhalefetin, Wilson'ın partiden ihraç tehditlerine rağmen, Ortak Pazar'a girme teşebbüsünü oylamamaları, şimdilik bir engel teşkil etmiyordu. Wilson, sağ uçlarının direnmesine rağmen, bu konuda Muhafazakârlar'ın büyük çoğunluğunun oyuna da sahip bulunuyordu.

Buna karşılık, mesele Altılar yönünden daha önemli ve köklü güçlükler, aşılması zor engeller arzetmektedir. General de Gaulle'ün İngiltere'nin Ortak Pazar'a girme teşebbüsünü ilk engellediği 1963'ten bu yana, başta Fransa olmak üzere Altılar tarafından öne sürülen sakıncaların, bütünüyle ortadan kalktığını söylemek mümkün değildir. Hatırlarda olduğu gibi, 1967 Ocak sonundaki de Gaulle - Wilson görüşmelerinde, İngilizlerin iyimserliğine rağmen, «Büyük Britanya'nın Avrupa Ekonomik Topluluğu'na girmesi»ndeki teknik ve politik engellerin aşılmasının ne denli güç olduğu ortaya çıkmıştı. Ortak tarımsal politikada, İngiliz İmparatorluk Topluluğu ile bizzat İngiltere'nin çıkarlarının korunması yönündeki «çeşitli düzeltme talepleri» temel engellerden biridir. Ortak Pazar, 1962'de nice güçlüklerle tesbit ettiği ortak tarım politikasında İngiltere'nin istekleri yönünde «herhangi bir» değişiklik yapmak niyetinde değildi. Buna karşılık, ortak tarım politikasına «şartsız» katılması, İngiltere için çeşitli ve son derece önemli sakıncalar taşıyordu. İngiltere'nin tarımda çalışan nüfusu yüzde 4'ü aşmamaktadır. Bu yüzden İngiltere besininin büyük bir kısmını dışarıdan mümkün olduğu kadar ucuza getirtmek zorundadır. Oysa, ortak tarım politikasının ilkelerine uymak zorunluğu, besin fiyatlarında yüzde 12'lik bir artışla sonuçlanacak, hayat pahalılığını yüzde 3 oranında artırarak İngiliz vatandaşını İşçi iktidarından adamakıllı soğutacaktır.

Öte yandan, para meselesi üstündeki tartışmalar da, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesini engelleyen teknik nitelikteki güçlükler arasında sayılmakta devam etmektedir. Ulusal paralara sahip bulunan «Altılar», İngiltere'nin uluslararası bir paraya sahip olmasında «ekonomik erime»yi güçleştirici bir unsur görmektedirler.

İngiltere'nin Altılar'a dahil olmasını engeleyen teknik meselelerin yanı sıra, politik meseleler de, hem de bütün ağırlıklarıyla yer almakta, çözüm beklemektedir. Teknik meselenin, güç de olsa, zamanla çözümlenmesi umuduna karşılık, politik meselelerin çözümünde temel güçlükler mevcuttur. Sadece Avrupa Serbest Mübadele Birliği «yediler»inin İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesini güçleştirecek şartlar ileri sürmemesi, «Wilson Hükümeti»nin Dışişleri Bakanı Brown'ın deyimiyle «Önce girmek, sonra tartışmak» ilkesini kabullenerek Altılar'a «şartsız» yanaşması, birleşmiş bir Avrupa'nın kurulmasıyla ilgili düşünce farklarını ortadan kaldırmaya yetmemektedir. General de Gaulle, Avrupa'nın politik birliğinin, Altılar'ın Amerikan etkisinden kurtularak bütünüyle bağımsızlıklarını elde etmelerinden sonra kurulacağı kanısındadır.

Öte yandan, Birleşik Devletler'in Batı Avrupa'da bugün 30 Milyar Dolar'a yükselen yatırımları, Avrupa'nın ekonomik ve politik bağımsızlığı için endişe kaynağıdır. Avrupa'da Amerikan çıkarlarının savunucusu bir Batı Almanya'nın yanında şimdi bir de ekonomik ve politik zorunluklarından ötürü Birleşik Devletler'in dümensuyunda seyretmeye mahkûm bulunan İngiltere'nin yer alması, Avrupa'nın gerçek bağımsızlığı yönünde ayrı bir endişe yaratmaktadır. General de Gaulle, Mac Millan'ın Ortak Pazar'a girme teşebbüsünü, Londra'nın politik, askeri ve ekonomik bağımsızlığını Bahama Anlaşması ile Birleşik Devletler'e terketmesi nedeniyle geri çevirmişti. Bugün Wilson yönetimindeki İngiltere'nin Amerikan politikası uyduluğundan kurtulduğu söylenemez. Bu yüzden, General de Gaulle, Ortak Pazar'daki partneri Batı Almanya'nın ve kendi partisi içindeki unsurlarının baskısı karşısında, kavgasını yaptığı «Büyük Avrupa»dan vazgeçmemekte, yeniden Amerikan uydusu haline gelecek «Yarım Avrupa» ile yetinmemektedir. Bu itibarla, İngiltere'nin Ortak Pazar üyeliği, yine tehlikededir.

Çünkü, eskiden tevârüs ettiği (müstemlekeler ham madde pazarları, dünya ilişkileri, dünya çapı endüstri merkezleri, bankalar şebekesi, Orta Doğu'daki petrol şirketleri, v.s.) gibi bağlantılar bugün İngiltere'yi (kendi seviyesinde) ikinci derece devletlerle iş görmeye zorlar.

İkinci Dünya Harbi sonrası hâliyle İngiltere'nin Amerika ile ortaklık etmeye kalkması demek, cüce ile devin *"eşit"* işbirliğine girişmeleri demektir. Pratik alanda da nazariyatta da imkânsızdır. Gerilemiş İngiltere'nin, eninde sonunda, *"süper devlet"* Amerika hegemonyası altına düşmesi anlamına gelir.

Zaten, İngiltere, bugün bu duruma düşmüştür. Londra hükümeti, Politik, ekonomik ve sosyal alanlarda artık Amerika'nın bir kuklasından ibarettir. Ayrıca, aynı *"kuklalık"* İngiltere'ye devamlı hiç bir menfaat sağlayamamaktadır. Her geçen gün, İngiltere, Washington'dan gelen acemice direktifler baskısıyle kayıptan kayıba uğramaktadır. Sterlin, Washington malî çevreleri kontrolundadır. Uzak Doğu İngiliz müstemlekeleri, Amerika'nın dış politika denemelerine tabidir. Orta Doğu petrolleri, Washington'daki politik eğilimlere kuyruğu kaptırmıştır. İngiliz savunma planları ve masrafları, Pentagon direktifleriyle şekillenmektedir.

Kısaca, Londra hükümeti'nin Washington baskısından kurtulması için, İngiltere'nin Avrupa ile işbirliği yapması lâzımdır. Başka deyimle, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesi, politik istiklali açısından şarttır.

İşte, De Gaulle, İngiltere'yi *"Altılar"*'a almamakla, Londra hükümetine bu şansı tanımıyor. Yani, (Jeanne D'Arc'ı yakmış) "Perfide Albion" bir İngiltere'yi, Amerikan baskısı altında ezilmeye mahkûm bırakıyor.

ABİDİN DİNO Cannes'dan yazıyor

● FESTİVAL olaylarını az çok izlediğimi sanıyordum, ne gezer! Acemilik var serde, iletilecek en mühim haberi kaçırmışım... Bu sabah Festival'e giderken okudum, Selmi Andak, Türk okuyucularına müjdeyi ulaştırmış: «Ulvi Doğan'ın Cannes Film Festivali'ne gelişi büyük ilgi toplamış, peşine yüzlerce foto ve televizyon muhabiri takılmıştır. *Festivale hiç bir Türk filminin iştirak edememesi* karşısında Ulvi Doğan'ın Cannes'a gelişi, Türk adı etrafında tam bir sansasyon yaratmıştır.»

İnsan her tarafa yetişemiyor ki! Türk adı etrafında gururla seyredilecek manzara, sansasyon sözü bile hafif, böylesine şanlı karşılayış, bir zamanlar Cannes Koyu'na (ya da Toulon'a) filosu ile giren Barbaros Hayreddin'e bile gösterilmemişti! Neyse, Selmi Andak gibi uyanık bir vakanüvis, tarihi olayı Türk okuyucularına iletmekte kusur etmedi, bereket versin!..

● «Harp ve Sulh», Sovyet filmi, görmedim. Neden mi? Çünkü Moskova'da genç rejisörlerin yepyeni nitelikte filmleri kutularda bekleyip duruyor. Cannes Festivali'ne ya da Venedik'e seyirciyi şaşırtacak güçte olan fimler gönderilmiyor da, eski reçetelerle yapılmış, «tehlikesiz» akademik, tadı çoktan kaçmış besiler sunuluyor. Kızıl muhafızların sanat anlayışını tutanlara haber vereyim: Moskova'da sinema, edebiyat alanında hâlâ yer yer köprübaşlarını tutmuş durumdalar. Çin'den çok önce, bunlar sosyalist sanat anlayışını yüzlerine gözlerine bulaştırmışlar, Marksizmle ilgisi olmayan, tarikatçı (sekter) bir tutumla, toplum-sanat alanında yeni görüşleri bastırmışlar. Devrimcilik perdesi altında, yobazlığı savunmuşlar, halk - sanatçı - sosyalizm ilişkilerine karışıp gerçekte küçük kentli kendi «zevk»lerince, sosyalizmin gereği gibi göstermek istemişler.

Yanlış yorumlanmış üç beş «vecize»yi ezberleyip «heyecan»a kapılan gençlerin durumuna «erginlik hastalığı» demek lâzım, fakat 50'nci yılını kutlayan Sovyetler Birliği'nin filim seçicilerine ne demeli? Bereket versin ki, genç Sovyet sinema kuşağı kavgasını yapıyor, yenilikle sosyalizmin ayrılmazlığını açıkça savunuyor. «Katerina İsmailova» operasının Stalin tarafından yasaklanması,

SANAT

Fethi Naci

Kültür Emperyalizmi üzerine konuşmalar

GEÇMİŞ KÜLTÜRÜMÜZ BİZE NE KAZANDIRDI?

— IV —

P. BORATAV — Öyle sanıyorum ki, Ferit'in bir sorusuna tam olarak cevap vermedik: geçmiş kültürümüzün, yöntem bakımından olsun, öz bakımdan olsun bize ne kazandıracağını sordu. Bana öyle geliyor ki sorusunun gerisinde şöyle bir düşünce var: bugünkü Batı kültürü, Yunan-Roma-Rönesans çizgisinden bir kesintisiz sürenin sonucudur; bizim kültürümüz bunun dışında kalmıyor mu?

Ben sanmıyorum: Türkler dünya tarihinde belli büyük adlar bırakmamış olsalar bile, bir bütün olarak dünya uygarlıklarının gelişmesinde, batılıların —dil verisini göz önünde tutarak— Araplarla İranlılara mal ettikleri kültür bütününü uzun bir çağ boyunca sürdürmekle üstlerine düşen görevi yapmışlardır.

Fayda sorusuna gelince: toplumumuzun, günümüzle ilgili sorunlarını çözümlemek için yapısını bilmek, bunun için de, onun tarihî gelişmesini bütünüyle tanımak zorunluluğunu kabul ediyorsak, geçmiş kültürümüzü gereğince bilmenin faydasını da tanımamazlık edemeyiz. Söz sanatlarında, plastik sanatlarda, yapıcılıkta, sanatçının kişiliğini besleyecek "klâsik" lerden yoksun değiliz; ama onları değerlendirmek, ve sadece adlarını sayıp böbürlenmeyi bırakıp günümüze göre anlamlarını belirtmeyi başarmak gerek.

F. EDGÜ — Toplumumuzun bugünkü sorunlarına bir cevap bulmak için hiç şüphesiz tarihsel gelişmesini bütünü içinde bilmek zorundayız. Bu bir gerçek.

Sinemada yeni bir aşama

Onbin Güneş'ten bir sahne (Macar Filmi)...

bugünse film olarak karşımıza çıkması yeni Sovyet sinemasının örneklerini raflarda bekletmek için yeterli bir özür değil.

● Siyaset - sanat ilişkilerini K'çel bağlarla ve yorumlarla uzun süre kötürümlüğe uğratan Sovyet kızıl muhafızlarının önderi Jdanof'tu. Mao'nun «Sanat üstüne» yazıları ile Jdanof'u karşılaştırmakta fayda var. Bu tutumun kaçınılmaz olduğu ve her sefer tekrarlanacağı samimasın. Küba'da uygulanan sanat-siyaset ilişkileri nitekim bambaşka. Halkçı demokrasilerde de büyük değişiklikler var, ancak uzun bir baskıdan sonra özgürleşen sanatçılarda bocalamalar, kimi sefer tersinden sapmalar, burjuva sanatına özenmeler eksik değil. Moskova'da genç ressamlarda da aynı tepkiyi gördüm. Yeni baştan yollarını bulacaklar, yeter ki gereksiz karışmalarla örgensel toplum-sanatçı ilişkileri çığırından çıkarılmasın.

● «Sımsıkı Kontrol Edilen Trenler», Çekoslovak filmi. Festivalin en başarılı filimlerinden biri. İkinci Dünya Harbinde, küçük bir istasyonda geçer. Haçek, Çapek geleneğinden gelen, yazar Hrabar'ın Çek alaycılığı içinde yarattığı nefis tipler. Genç bir demiryolcu olan filmin baş kişisi, kızlara duygularını anlatacağı sırada, fazla heyecanlanmaktan, kısa kesiyor erkeklik deneylerini. İntihar ediyor. Kurtarılıyor. Mukavemet hareketinden gelen bir kız, genç demiryolcuya hem Almanların silâh yüklü bir trenini patlatacak saatli bombayı nasıl kullanacağını gösteriyor, hem de sevişmeyi öğretiyor. Erkekliğine kavuşmuş delikanlı, komik sahneler içinde düşman trenini uçurarak, trenle birlikte kendi de yok olacaktır. Gülümseme ile dram öylesine güçlü bir karmaya varmış ki, festival yöneticisi M. Le Bret bu filmi «yarışma dışı» seçmeseydi, jüriden oy almasına şaşmazdım. Filmden çıkınca dertlendim. Hrabar'dan daha güçlü, Aziz Nesin adında bir yazarımız var. Kendi başına ta Nasreddin Hoca'dan gelme bir acı gülme türünün yaratıcısı. 40 filmi besler buluşları. Türk sinemasının en önemli desteği olabilirdi bu sanatçı, hem sırf senaryo yazmakla değil, çekicilere belirli bir çalışma biçimi öğreterek (teknik değil, «anlayış» bakımından). Harcıyoruz Aziz Nesin'i, eserine el sürmeyi bile gerekli saymıyoruz sinema sanatımızda. Ayıp!

● «Blow Up». Antonioni, fakat İngiliz filmi. Basın göklere çıkardı ertesi gün. Bence bütün ustalığına karşın, önemli bir yapıt değil. Birinciliğin bu filme verilmesi yazık!

● Cannes'ın küçük bir sinemasında «Onbin Güneş»in gösterileceğini duyunca tekrar canlanıp günümün üçüncü film seansına daldım. Bu Macar filmi, eleştirici dostum Courrot'nun dediği kadar önemli. Konu, devrimden önce ve sonra bir Macar köyü. «Propaganda»nın eseri yok, her şey sadelik içinde büyük bir cesaretle anlatılmış. 56 ayaklanması bile dürüst bir açıklık içinde yerini almış. Bu siyah beyaz film, yeni sinemanın kımıldayıcı kamerası yerine, tersine duran kamerayı son kerteye kadar götürmüş, fakat ne yaman bir ustalıkla! Köyün durgun gibi görünen yaşamı ve insanları, Brech'tin seveceği bir tablo sırası ile ardarda dizilmiş, Balaban'ın ilk tablolarını andırıcı bir sadelik içinde, her şey söylenmiş. «Yeni» sinemanın «cilvelerinden» sonra, tertemiz bir nefes aldım. Bu gidişle genç soyalist sinema, başa geçebilir.

Yeni bir aşamaya giriyoruz. Ne demek istediğimi, başka bir yazıda etraflıca söylemeğe çalışacağım. Klasik sinema tekniğini bellediği varsayımı ile, bugün Türk sinemasının karşılaştığı yeni sorunları tartışmak istiyorum.

Ama bu çaba, unutmamak gerekir ki, bugünkü sorunlarımızı çözümleyecek cevapları getirmiyecektir; bu ancak, bir hastalığın ortaya konulmasında yardımcı olan elemanlar, gibidir. Yani içinde yaşadığımız toplumu tarihsel gelişmesi içinde anlamak; onun sorunlarını çözmeye gelince onları bugün bizlerin yaratmaları gerekir. Bu konuda şunu da unutmamalı ki, Osmanlı devleti de emperyalistti.

P. BORATAV — Benim bu konudaki düşüncem şu: emperyalizmi iki anlamda anlamak gerek. Yani bir emperyalizm kavramı daha ortaya çıkıyor: Osmanlı emperyalizmi bugünkü Batı emperyalizminden farklı bir şey. Osmanlı emperyalizminin yürütücüleri, Türkler, Acem ve Arap kültürlerinin, giderek yayıldıkları bütün ülkelerde gelişmiş kültürlerin bir sentezini yapan, Türk kültürüne bu kültürlerin aşılanmasıyla meydana gelen yeni bir kültür yaratıyorlar.

F. EDGÜ — Evet, yapısı ve işleyişi oldukça değişik olan Osmanlı emperyalizminin kültürel gelişmesi de oldukça değişik. Genel çizgileri içinde osmanlıların sömürücülüğü ile Batı sömürücülüğü pek yan yana konulamaz sanıyorum.

P. BORATAV — Evet, ama gene de bir emperyalizm. Sömürge imparatorluğu değil de yayılma, genişleme imparatorluğu: XIX. yüzyılın sömürge imparatorluklarında sömürge, "Ana-vatan" (metropol)'den ayrı, kopmuş, dağınık ülkelerdir; Osmanlı imparatorluğu tipindekiler de, Ana-vatan'la, sömürge (:yayılınan ülkeler)'nin sınırlarını ayırmak güçtür.

Görünen şudur: Osmanlı hanedanı dediğimiz bir hanedan bir çok kavimleri eğemenliği altına alıyor; dayandığı topluluk, Türk halkı (aslında Türk olan, ya da türkleşen halk, bence ikisi bir). Ama bu yeni Osmanlı kültüründe, Türk olarak en belirli olarak kalan unsur, dil, türkçe. Geri tarafta, bütün kültür görünüşlerinde bir sentez var. Türk kültürü gene de bir emperyalizmin yaratığıdır.

Kültürümüzün gelişmesinde yabancı kültürlerin büyük etkilerinin oluşu, az önce Ferit'in de söylediği gibi, İslâm, ya da Osmanlı-öncesi Türk kültürünün Arap ve Acem kültürlerinin gücünde olmamasından gelmektedir. Yalnız burda şu gerçeğe değinmek gerekecek sanıyorum: Selçuklulardan başlayarak, yalnız Osmanlılardan değil, Selçuklulardan başlayarak, Anadolu'da ve daha sonra Osmanlıların yayıldığı bütün ülkelerde gelişen kültür yalnız yüksek tabakaların malı olan (divan edebiyatı, divan şiiri v.b.) şekilleriyle değil, bir bütün olarak, gelişen yepyeni bir Türk kültürü oluyor. Türk kelimesiyle gösterelim göstermiyelim, buna Selçuklu diyelim, Osmanlı diyelim, ne dersek diyelim, mimaride olsun, nakışta olsun, çinicilikte olsun, yazıcılıkta ya da edebiyatta olsun, yepyeni bir kültürle karşılaşıyoruz. Öyle sanıyorum ki, her şeyden önce, Selçuklulardan başlayarak Türklerin batıda hüküm sürdükleri çağlardan (ki bu XI. yüzyıldan XIX. yüzyıla değin sekiz-yüz yıl sürüyor) içinde meydana getirdikleri bu kültürün tahlilini yapmak gerek. Türk kültürü, Türk ulusçuluğu deyince ne anlaşılması gerekiyor? Söz dönüp dolaşıp bu soruya dayanıyor, görüyorsunuz. İzin verirseniz burda Türk ulusçuluğu kavramının gelişmesinin kısa bir tarihçesini yapayım: Bir defa, XIX. yüzyılın başlarına değin Osmanlı deyimi bile yok —ulus anlamında ancak müslümanlık söz konusu. Osmanlı emperyalizminin bir özelliği bu. Halifeliği üstüne almış bir hükümdarın hüküm sürdüğü imparatorlukta, hâkim ulusu göstermek için Osmanlı deyimi bile kullanılmamış, dediğim gibi, söz konusu olan müslümanlık. Ama bu conventionel bir şey; yani "müslüman" adı altında bütün imparatorluk ülkelerinde, bazı ortak nitelikleri taşıyan bir kültür gelişmiş; ama bunun şuuruna varılmamış. Osmanlı kendini bir kültürün temsilcisi olarak görmüyor, bunu düşünmüyor bile.

Gelecek hafta

TÜRKÇÜLÜK AKIMI VE EMPERYALİZM...

■ Paris Düşerken Ehrenbourg'u Türk okurlarına tanıtacak ilk romandır...

ROMANIN yapısı uzaktan Tolstoy'u, Harp ve Sulh'u hatırlatır. Toplumun bütün tabakalarından seçilip verilen kişilerle bütün toplum, belirli bir tarihsel süredeki toplumsal gerçek canlandırılmış olur. Romancının karşılaştığı en büyük güçlük de burada başlar. Bu kişiler, derlenmiş bilgilere ve dokümanlara dayanılarak "düşünülmüş" kişiler olarak mı kalacak, yoksa etli canlı kişiler haline gelebilecek mi? Ehrenbourg, çoğunlukla, bu işin üstesinden gelebilmiş. Şematizme kaydığı olmuyor değil, ama bu, kişileri canlandırırken değil de toplumdaki genel davranışlar üzerine konuşurken oluyor, o zaman bir romancıdan çok bir gazeteci gibi konuşuyor.

Paris Düşerken, gerçekte, romanla röportaj arası, yeni bir roman biçimi. Malraux'nun Umut'ta, Aragon'un Komünistler'de denediği bir biçim. Ve Ehrenbourg da, onlar gibi, yalnız roman yazmadığının, çağının bir görgü tanığı, üstelik yan tutan bir görgü tanığı olduğunun bilincinde.

Ehrenbourg'dan, daha önce, Buzların Çözülüşü ve Moskova'da bir Sokak adlı iki roman çevrilmişti dilimize; ama Paris Düşerken, Ehrenbourg'u Türk okuruna gerçekten tanıtacak ilk roman. (Sosyal Yayınlar, Çeviren: Attilâ Tokatlı)

Birinci ciltte Ehrenbourg, İkinci Dünya Savaşı öncesi Fransasını, Halk Cephesinin kuruluşunu ve çöküşünü, dolaylı olarak da İspanya iç savaşını veriyor. Roman da gerçeği söyler, bilim eseri de. Ama Ehrenbourg, romanın -ya da sanatın- anlatım aracının imge (image), bilimin ise kavram olduğunu hiç bir zaman aklından çıkarmadığı için, Paris Düşerken'de derlenen bilgiler romanda ağır basmıyor, bilgi ile sanat haşrüneşr oluyor ve belli bir toplumsal gerçekliği anlatmak isteyen birtakım romanlarda karşılaştığımız durum, bilgi ile sanatın üstüste çekilmiş fotoğraflar haline gelmesi durumu böylece aşılmış oluyor. Bunun için, romandan sadece birtakım bilgiler kalmıyor, Michaud da kalıyor, Pierre de kalıyor, Lucien de kalıyor, Dessere de kalıyor, Viard da kalıyor... Anlatılan sosyal, politik gerçekliklerin Türk okuru için aktüelliğini devam ettirmesi de Paris Düşerken'in bir başka talihli yanı.

Ehrenbourg'un roman kişilerine bir de Paris'i eklemek gerek. Ne güzel anlatır Paris'i... Özlemli bir sevgiyle. (Öteki büyük romanı Fırtına, bir Paris'te, bir Sovyetler Birliği'nde geçer. Okurken hep beklerdim. Ehrenbourg ne zaman Paris'e dönecek diye.) Paris Düşerken'de Paris, başlıbaşına bir roman kişisi gibi. Kimi zaman kaygısız bir güzel kimi zaman tepeden tırnağa mücadele. Avuçları ısıtan kestaneleriyle, taraçaları insan dolu kahveleriyle, ışıklı geceleriyle, 14 Temmuz şenlikleriyle...

Bir roman okuyacaksanız bugünlerde, Paris Düşerken'i okuyun, derim. Değişik bir tad bulacaksınız. Hele ressam André'nin aşkı... Uslanmaz bütün romantiklerin unutamayacakları bir aşk: Hani, solgun bir gül oluyor dokununca... Öyle.

Fethi NACİ

Irzına geçilip, boğularak öldürülen 8 yaşındaki Oya dün toprağa verildi

...nık, bir hukuk talebe...

Kaatilin Hukuk öğrenc...

...yaşındaki kızın ırzına geçip boğdu

"ÖLECEĞİM, YAVRUM..." CANİLER ONUN IRZINA, KANINA GİRDİ!...

Küçük Oya'yı iğfal ve boğmaktan dört Üniversiteli nezarete alındı

TÜRKİYE'DE YENİ BİR BASIN REZALETİ

Büyük çoğunluğuyla egemen sınıfların dümensuyunda giden Bâbıâli basını, geçtiğimiz hafta İstanbul'da vuku bulan bir zabıta olayı dolayısıyla «sarı gazeteciliğin» en çirkin örneklerinden birini vermiştir.

Cinsî kompleksler içinde bulunan bir Bulgaristan göçmeninin sekiz yaşında bir kız çocuğunu iğfal ederek öldürmesi olayı, halkoyuna gerek polis, gerekse gazeteler tarafından tamamen yanlış bir şekilde yansıtılarak, dört üniversiteli genç şaibe altında bırakılmış ve haksız hücumlara muhatap edilmiştir.

Polis [illegible] elde yeterli delil olmadığı halde öldürülen kızın cesedinin bulunduğu apartmanda ikamet etmekte olan dört üniversiteli genci nezaret altına almış ve basına «cinayet zanlıları» olarak tanıtmıştır.

Bunun üzerine, Cumhuriyet Gazetesi hariç, bütün gazeteler masum üniversiteli gençlerin boy boy resimlerini ve isimlerini yayınlamış, cinayetin muhayyel hikâyelerini günlerce tefrika etmişlerdir. Sadece Cumhuriyet Gazetesi, olayı yansıtırken, üniversiteli gençlerin resimlerini gözleri bandlı ve isimlerini de rumuzlu olarak yayınlamak suretiyle büyük bir dürüstlük göstermiştir.

Evet, tecavüz ve cinayet olayı gerçekten yüzkızartıcıdır. Ama bu, hasta bir insanın sapıklığının tezahürüdür ve bilimsel bakımdan incelenmeğe değer bir tıbbi olaydır. Asıl çirkin olan husus, sansasyon peşinde koşan gazetelerin, hattâ devrimci ve ilerici tanınan bazı yayın organlarının bu olayı insanlıkla bağdaşmaz bir şekilde istismar etmeleri ve halkoyunu üniversite gençliği aleyhinde kışkırtmalarıdır. Özellikle sağcı basın, bu sayfada iktibas ettiğimiz fıkralarda da göreceğiniz gibi, olayı vesile yaparak üniversite gençliğine karşı düşmanlıklarını ve kinlerini en seviyesiz ifadelerle kusmuşlar, irtica adına devrimciliği ve müsbet ilmi dört gencin şahsında vurmağa kalkışmışlardır. Ancak isnad ve iftiralar çok geçmeden fiyasko ile sonuçlanmış ve kaatilin ortaya çıkması üzerine üniversitelilerin masumiyeti anlaşılmıştır.

Bu olay karşısında tek başına parlak bir imtihan veren Cumhuriyet Gazetesi'nde Genel Yayın Müdürü Ecvet Güresin tarafından yazılan «Sorumsuzluk Örnekleri» başlıklı yazıdan bir bölümü aynen sütunlarımıza alıyoruz:

«Mesele ana hatlarıyla, bilimsel unsurlarıyla böylesine ortada iken hazırlık tahkikatında maalesef ilgili makamlar hatâlı davranışa düşmüşler, kamuoyunu yanlış yargılara vardırarak dehşete sürüklemişlerdir... Ayrıca esef vericidir ki, emniyet ilgililerinin pek lâubalice ve gençlerin durumlarını, yakın geleceklerini düşünmeden yaptıkları ferasetli(!) açıklamalara, bir kısım basın mal bulmuş mağribi gibi sarılmıştır. Sanki Hukuk Fakültesi, Tıp Fakültesi son sınıfında öğrenci olan bir gencin çıldırıp cinayet işlemesi, onların ahlâk buhranı diye tutturdukları saçma sapan görüşe destek olabilirmiş gibi... Ya bir gençlik organı olan MTTB'nin çayı görmeden paçaları sıvamasına, cinayetin tahkikatı bitmiş, herşey ortaya çıkmışçasına, masum gençler aleyhinde bildiri yayınlamasına, ve o bildiride gerici anlayışla aynı paralele girmesine ne demeli? MTTB, gönül isterdi ki, işin tahkikatında polisi uyarsın, hattâ polise yardımcı olsun, hiç değilse kenara çekilip araştırmaların sonunu beklesin. Oysa onlar böyle yapmadılar, aksine propaganda amacıyle kendi arkadaşlarını halkoyunda yerme çabasına giriştiler.

Şimdi düşününüz, gençlerin günlerdir çektikleri ıstırabı ve ıstırabın onlarda yapacağı tahribatı. Salıverildiler, sevindiler diyemeyiz; bu tahribatın mutlaka olumsuz sonuçları olacaktır. Zira yönetime karşı düşmanlık, topluma karşı düşmanlık, ruhi olumsuzluklar, tu kaka edilen kitaplarla, fikir akımlarıyla değil, hayata atılmadan, pişmeden önce geçirilen böyle şoklarla teşekkül eder.»

Öte yandan, arkadaşlarının masumiyetinin ortaya çıkması üzerine üniversiteli gençler asılsız yayında bulunanlara karşı haklı bir tepki gösterdiler. Üniversiteli gençler adına yayınlanan bir bildiride şöyle denilmektedir: «Günlerdir Türk basınında kıymetli yerleri olan bazı gazetelerin hadiseyi illâ ki üniversitelilerin yaptığına etrafı ikna etmek için büyük bir çaba sarfettiğini üzülerek müşahade ettik. Bu gazeteler sadece satışlarını arttırmak için çeşitli yalanlarla üniversite gençliğine karşı bir antipatinin doğmasına sebep oldular... Demek ki bu gazeteler her mevzuda vatandaşları kandırmakta, başka bir gayeyle hadiseleri değişik şekilde millete aksettirmektedirler. Biz üniversite gençliği olarak, Türkiye'yi dünyanın kalkınmış, mamur bir devleti haline getirmek için son gayretimizi sarfederken, etrafı şahsi çıkarları için kandıran bu çeşit basınla da gerektiği şekilde uğraşacağız...»

Materyalist Alçaklar!

Cinayet ve rezalet salgını içindeyiz.., 8 yaşındaki bir kız çocuğunu vahşice ırzına geçtikten sonra yamyamları bile tiksindirecek bir alçaklıkla öldüren üniversiteli talebeden bahsetmek istiyorum. Ama vicdanım feryad ediyor: "Asıl suçlu o bedbaht değildir. Asıl kaatiller, asıl caniler asıl cinsi sapıklar o gence sağlam bir din ve ahlâk terbiyesi vermiyen; ona Allah korkusu aşılamayan dinsiz ve materyalist alçaklardır..!"

Yâ, ilerici maymunlar sizi! Çağdaş uygarlık pozitif bilim, özgür düşünce diye iman ve ahlâktan yoksun olarak yetiştirdiğiniz nesiller içinden işte böyle canavarlar çıkıyor.

İşte biz bu tehlikeyi görüyor ve "liselere de din dersi konsun" diye feryâd edip duruyoruz.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 17.5.1967)

Tuu suratınıza canavarlar!

Hay Allah kahretsin! Hây Allah kahretsin!

Üçü Hukuk Fakültesinde, biri de Tıp Fakültesinde... Yâni diplomalarını aldıktan sonra biri tabip olacak; vatandaşlar ondan şifa umacaklar;

— Buyurun doktor bey!

Deyip evlerinin kapılarını açacaklar, yatak odalarına kadar girebilecek bu adam. Aile nâmusları emniyet edilebilecek ona.

Ötekiler avukat olacaklar, hakim olabilecekler, vali olabilecekler... Ve böyle şerirlerden millete hayır gelecek ha? Tuu suratınıza canavarlar!

Bu mini miniye nasıl kıyabildiniz? Eşşekler işesin göz bebeklerinize!

. . . . . .

Dini terbiyeyi maarif sınırları dışına zorla atanlar, günün birinde dinsizliğin memlekete bu çeşit marafatlar musallat edeceğini kestirememişlerse böyle belâların belirmesinden sonra bugünkü zimamdârân - umûr'ün da aynı hataya saplanmaları, bu millî felâketin kaynak sebebini kavrıyamamaları mı icap eder?

Bu yavruyu helâk eden insafsız serseriler mutlaka mutlakaa dinsizdirler beyefendiler!

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 17.5.1967)

Asıl suçlu devrimdir!

Bir veya birkaç üniversitelinin bebek denilecek yaşta bir kızın ırzına geçip onu iple boğması, başka hiçbir kötülük misaline benzemez. İlim, hakikat, ahlâk ve imana muhatap olma çağının (idealizm) çerçevesindeki herhangi bir genci bu dereceye düşünce artık o memlekette sosyal çapta, her gün 100 bin ölüye mal olan bir illetten çok daha büyük bir felâket var demektir. Her işin bırakılarak yalnız bu dâva ile uğraşılması, başka dert tanınmaması, hastalığın teşhisi, sebebe ircaı ve neticeye kavuşturulması şart olur.

O zaman görülecektir ki, asıl manevî zabıtanın nezaret altına alacağı, üniversite genci kılığında şu zamane kurbanı birkaç sefil karakter değil, ismine "devrim" dedikleri vâkıa ve devrimci, ilerici geçinenlerdir.

ADIDEĞMEZ
(Bâbıâlide Sabah - 18.5.1967)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu nüshada Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL • Tel: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 • Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dır.